

Ureja uredniški odbor — Glavni in odg. urednik Dušan Rebolj — tel. 20-71, lok. 25 — Tisk in klišejni CP »Gorenjski tisk«

Sava

GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA TOVARNE GUMIJEVIH IZDELKOV SAVA KRANI

KRANJ, PONEDELJEK, 31. DECEMBRA 1962

LETO IV. — 12. STEVILKA

Plan za leto 1963 zahteva še boljšo organizacijo samega dela

● DUSAN REBOLJ — KS ● Zadnje letošnje zasedanje skupščine kolektiva je bilo v petek, 22. decembra v dvorani Okrajnega zbora proizvajalcev. Dnevni red je obsegal vrsto zelo pomembnih stvari, zato se je zasedanje zavleklo pozno v večerne ure. Skupščina je obravnavala predloge in pripombe posameznih ekonomskih enot na predlog proizvodnega plana za leto 1963, poročilo k periodičnemu obravnavanju za tričetrtletje tekočega leta, poročilo analitske komisije o izvedbi sklepa skupščine kolektiva o poenotenju vrednosti točk v ekonomskih enotah strokovnih služb, o pravilniku in poslovniku Mladinskega doma našega podjetja in še nekatere druge predloge.

Predlog našega osnovnega proizvodnega plana predvideva izdelavo 8.800 ton najrazličnejših gumenih izdelkov. O tem in o nekaterih bistvenih preprekah na račun remonta enegetskih naprav

v obratu I smo spregovorili že v naši predzadnji številki. Zato se raje seznanimo s problematiko, kakršno predvidevajo v posameznih ekonomskih enotah!

Organi upravljanja oziroma ko-

lektivni ekonomskih enot so o predlogu plana za prihodnje leto temeljito razpravljali. Zlasti o tistih delih, kiso se nanašali neposredno na njihove obveznosti. Celotno količino izdelkov v skupni teži 8.800 ton — predstavlja za okoli 10 odstotkov več kot bomo izdelali letos — lahko naredimo, v kolikor bomo izboljšali organizacijo dela in v kolikor bomo skozi vse prihodnje leto sproti založeni s prepotrebni surovinami.

V ekonomski enoti VALJARNA I se strinjajo s predvideno količino, v kolikor jih ne bodo ovirala pri tem popravila dvovaljnikov. Če bodo lahko opravili vse to med kolektivnim dopustom in če ne bo težav z reaktorjem, bodo svoj plan izpolnili. (Nadaljevanje na 3. strani)

In spet je leto naokrog

Nerad pišem praznične uvodnike in osmrtnice. Toda zgodi se, da tudi temu ne ubežim. In tako sem spet v zadregi, ker bi moral ob slovesu od starega leta povedati zares nekaj zanimivega.

Naj se vam vsem zahvalim za pestro sodelovanje, za mnoge napisane in za mnoge nenapisane prispevke? Naj se vam opravičim za to ali ono preostro besedo? Naj spregovorim o problemih in težavah, o premaganih naporih in doseženih uspehih nas vseh, kar nas tvori kolektiv savskih gumarjev? Ali pa naj spregovorim raje o naših novih nalogah, obveznostih in naporih, ki jih še moramo premagati...?

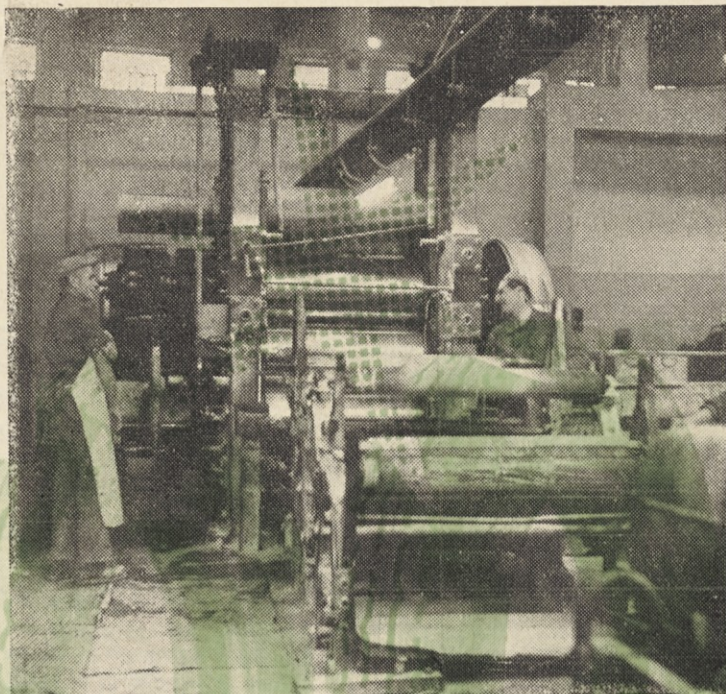
»Neee!« vas slišim negotovati. In prav imate! Naj bo za letos vsega tega konec. Zakaj bi raje spregovorili o tem, česar si vsi najbolj želimo?!

Menim, da delim z vsemi bralci isto mnenje, če pravim, da si želimo predvsem miru, prijateljstva, zdravja in blaginje!

Cas beži in preganja nas. Nekajkrat bo pohitel mali kazalec na uri po svoji stari, neštetokrat že prehojeni poti. Potem bomo prijeli za kupice in si nazdravili... Lepo bi bilo, če bi lahko to storili vsi obenem, v istem prostoru in če bi lahko nazdravili prav vsi eden drugemu. Še lepše pa bi bilo, če bi naše želje potem tudi držale... In ker je vse to neizvedljivo, trčimo kar sedajle!

V imenu vseh sodelavcev in članov uredniškega odbora se vam najtopleje zahvaljujem za sodelovanje v poslavljajočem se letu. Edina želja nas vseh, ki smo kakor koli sodelovali v listu je, ohraniti skovane prijateljske vezi tudi v bodoče, jih krepiti in širiti naše vrste. Vsem bralcem in vsem našim prijateljem želimo v novem letu mnogo delovnih uspehov, zdravja in veliko osebnega zadovoljstva. Življenje teče in kot bi trenil, bodo praznični dnevi za nami. Kratki bodo, toda izrabite jih, da se spet vedri in razpoloženi vrnete...!

UREDNIK

Kadrovske službe ob najnovejših predpisih

● STEFAN MARCIJAN — KS ● Svet za strokovno izobraževanje LRS je poslal s svoje seje dne 23. aprila letos odprto pismo gospodarskim organizacijam in navodila o minimalnih zahtevah, ki jih je treba izpolniti zaradi verifikacije poklicnega izobraževanja delavcev. Javna razprava o teh stališčih Sveta je trajala pet mesecev. Z bistvenimi zaključki odprtega pisma in vseh navodil smo vas že seznanili v posebni prilogi 8. številke našega lista. Danes pa objavljamo najvažnejše o novih in dopoljenih stališčih, ki jih je sprejel Svet po petmesečni javni razpravi 6. decembra letos.

Svet za strokovno izobraževanje LRS je že v odprtem pismu poudaril izredno važnost vseh ukrepov v podjetjih in ustanovah ali v družbenih službah, ki se nanašajo na delovnega človeka. Zato mora postati kadrovska politika zaradi svoje pomembnosti enako-

vreden in nepogrešljiv del celotne poslovne politike podjetja, ustanove ali družbene službe.

Analiza dela gospodarskih organizacij in družbenih služb je pokazala, da so zahtevali najbolj jasno smotro kadrovske politike in jih v največjem obsegu uresničila tista podjetja in ustanove, v katerih so dobro organizirane kadrovske službe. Med smotro in naloge kadrovskih služb spadajo zlasti jasno opredeljeni koncepti in ukrepi za stalno povečevanje produktivnosti, za nenehno strokovno izobraževanje in usposabljanje, za dosledno uveljavljanje načel delitve dohodka po delu, za zakonito urejanje delovnih razmerij, za uspešno zdravstveno in tehnično varstvo pri delu, za urejanje družbenega standarda delavcev, za zagotovitev napredovanja sposobnih darov, za stalno informiranje delavcev kot pogoja za povečanje sposobnosti članov kolektiva pri upravljanju in podobno.

S področja izobraževanja sta za kadrovske službe najvažnejši dve osnovni funkciji: planiranje in izobraževanje potrebnih strokovnih kadrov.

Svet je ugotovil na decembrski seji, da so v večini podjetij, ustanov in družbenih služb odprto pismo zelo ugodno sprejeli — zelo ugodno pač tam, kjer že imajo vpeljane kadrovske službe in kjer so že doslej posvečali veliko pozornost izobraževanju strokovnih kadrov. Tokrat je pa Svet ponovno poudaril, da ni mogoče učinkovito preobraziti izobraževanja strokovnih kadrov, ne da bi uresničili v podjetjih in ustanovah tiste naloge, ki jih nakazuje odprto pismo. Organiziranje in izboljšanje izobraževanja v podjetjih in ustanovah je namreč osnov-

(Nadaljevanje na 3. strani)

Obiskal nas je sekretar ZIS za kulturo in prosveto Krsto Crvenkovski

- V petek, 14. decembra letos nas je obiskal sekretar Zveznega izvršnega sveta za prosveto in kulturo Krsto Crvenkovski. Spremljali so ga predsednik Sveta za strokovno izobraževanje LRS Miran Košmelj, predsednik Sveta za šolstvo LRS Ludvik Gabrovšek, sekretar za prosveto pri ZIS Boris Lipužič, pomočnik sekretarja Izvršnega sveta ing. Rogelj, direktor Zavoda za strokovno izobraževanje LRS tov. Kos, strokovni sodelavec tega zavoda profesor Ivaan Bertonec ter še nekateri drugi gostje.
- Obisk je sodil v vrsto razgovorov in ukrepov, ki zadevajo kadrovske službe in izobraževanje strokovnih kadrov v naši republiki, še posebej pa v posameznih gospodarskih organizacijah.

Ze na letošnje pomlad je pričel Svet za strokovno izobraževanje LRS široko zasnovano akcijo za reformiranje izobraževanja strokovnih kadrov v Sloveniji. Takrat je postal vsem gospodarskim organizacijam in družbenim službam odprto pismo s priporočilom, naj organizirajo kadrovske službe ter dal več navodil, po katerih je treba reorganizirati sistem izobraževanja nekaterih profilov strokovnega kadra, na primer poklicnih delavcev in tehnikov.

Razgovori med obiskom so tekli z določenim namenom. Naše podjetje je namreč prvo v Sloveniji, ki se je že pred leti odločilo za industrijske poklice in za nov način izobraževanja poklicnih delavcev, prav tako pa tudi za nov način izobraževanja tehnikov z izrednimi oblikami šolanja.

Naše izkušnje lahko torej v dobri meri pokažejo na utemeljenost in koristnost novih oblik strokovnega izobraževanja kadrov. (Nadaljevanje na 2. strani)

Srečno 63

Obiskal nas je sekretar ZIS tov. Crvenkovski

(Nadaljevanje s 1. strani)
dov, kakšne potrebujejo gospodarstvo in družbene službe! Zato so se lahko tudi že razgovarjali o prvih rezultatih takega izobrazovanja, saj smo letos že dobili prvepoklicne delavce - absolvente naše poklicne gumarske šole. Tiso se že vključili v proizvodnjo. Prvi oddelek Tehniške gumarske šole pa je prav zljaj pred diplomskimi izpiti. Ti bodo prvi te vrste v Sloveniji.

Vprašanja odločitve za industrijske poklice, širina profilov teh poklicev, učni programi, organizacija vzgojno-izobraževalnega procesa in učni kader, prvi rezultati, možnosti za nadaljnje izobraževanje in še marsikaj drugega so bila predmet večurnih razgovorov. Sekretar Zveznega izvršnega sveta za kulturo in prosveto Kosto Crvenkovski se je zanimal za naše konkretne uspehe, za nadaljnje načrte okrog strokovnih kadrov in nadaljnji razvoj podjetja. Zlasti se je zanimal za vprašanja okrog financiranja strokovnega izobraževanja, saj je prav to doslej še najmanj rešeno, pa zahteva povsem nove rešitve.

Po končanem razgovoru so si gostje v spremstvu glavnega direktorja Draga Dolinška ogledali oba obrata v Kranju.

Zadnje letošnje zasedanje skupščine kolektiva je bilo v petek, 21. decembra v dvorani Okrajnega zbora proizvajalcev

NOVOLETNI RAZGOVOR

Navada je, da v novoletnih številkah objavimo tudi nekaj razgovorov s člani našega kolektiva. Poleg dveh, ki ju objavljamo na naslednjih straneh našega lista, priobčujemo danes tudi pomenek urednika našega lista z Ivanom PINTARJEM, članom občinskega in okrajnega zbora proizvajalcev.

Na prvo vprašanje, kako potekajo priprave na obravnavo okrajnega družbenega plana za leto 1963, je tov. Pintar odgovoril takole:

»Zaradi reorganizacije okrajev v naši republici, posledica česar je priključitev kranjskega okraja ljubljanskemu, se bodo nekoliko zavlekle razprave o predlogu družbenega plana za prihodnje leto. Kolikor vem, bomo govorili o tem na svojem prvem zasedanju novega, razširjenega zbora proizvajalcev okraja Ljubljana v januarju.«

Ko je bilo govora o glavnih značilnostih, ki jih je že moč predvideti v gospodarstvu za prihodnje leto, je član občinskega in okrajnega zbora proizvajalcev dejal:

»Glavni instrumenti predvidevajo nadaljnje združevanje manjših in šibkejših gospodarskih organizacij zaradi utrjevanja in združevanja ter kooperiranja brez ozira, če gre pri tem za

organizacije ene same ali več republik. Samo vsestransko sodelovanje ob nadaljnji delitvi dela bo pomagalo k nadaljnjemu združevanju proizvodnih stroškov, s tem pa tudi k zniževanju prodajnih cen, kot posledica tega pa tudi k večji konkurenčnosti na domačem in na tujem tržišču. Predvsem naj poudarim konkurenčnost na tujem tržišču, saj moramo v prihodnjem letu letošnje uspehe v izvozu še poglobiti in občutneje zmanjšati našo negativno mednarodno plačilno bilanco. Istočasno pa se bomo morali resno lotiti nerešenih problemov okrog urbanističnih ureditev naselij, turizma, itd. V prihodnjem letu kakih večjih investicijskih vlaganj ne bo. V kolikor pa bomo vlagali, bo šlo samo za take objekte in rekonstrukcije, ki bodo zelo hitro dale tudi nove, večje rezultate! V kmetijstvu bomo nadalje utrjevali že obstoječa kmetijska veleposredstva v družbenem sektorju

ter odkupovali zemljišča zaradi koncentracije obdelovalnih površin. V letu 1963 se moramo osamosvojiti glede preskrbe z glavnimi prehrabnimi izdelki.«

Na vprašanje, kakšen porast industrijske proizvodnje pričakujemo v splošnem za prihodnje leto, je tov. Ivan rekel:

»Kolikor vem, naj bi industrija v prihodnjem letu povečala obseg proizvodnje v mejah med 9 in 11 odstotki. Zatorej je predlog našega plana, ki predvideva 8.800 ton gumenih izdelkov, kar realen. Če bo res nekoliko olajšav pri nabavljanju deviz, ga morda lahko celo nekoliko prekoračimo!«

In vaše novoletne želje, je bilo zadnje vprašanje:

»Vsem članom kolektiva želim mnogo sreče, osebnega zadovoljstva ter nadaljnjih delovnih uspehov v prihodnjem letu. Želim si predvsem, da se odnosi znotraj kolektiva in med kolektivom ter komunjo še nadalje poglobljajo...!«

Kaj pa zaposlovanje rekonvalescentov?

- 1. JANKO BAJDE — KS: Zaradi predvidenih sprememb v socialnem zavarovanju smo izdelali v našem podjetju analizo problematike zdravstvenega stanja zaposlenih. Analizo je že obravnaval upravni odbor v začetku meseca oktobra ter takrat imenoval strokovno skupino z namenom, naj ta sestavi predloge najprimernejših ukrepov za izboljšanje zavarovalnega stanja v našem podjetju. Med enega prvih predlogov te strokovne skupine lahko štejemo tudi postopek pri zaposlovanju rekonvalescentov ali prebolevnikov.

Upravni odbor je predlog v celoti sprejel in ga predložil v potrditev skupščini kolektiva.

Kakšne so značilnosti zaposlovanja rekonvalescentov po no-

vem predlogu? Glavna določila je mogoče zapopasti z naslednjimi točkami:

1. Za zaposlovanje rekonvalescentov pridejo v poštev le tista delovna mesta, ki so že določena za zaposlovanje invalidov, nosečnic in telesno manj zmognih oseb.

2. Če rekonvalescenta ni mogoče zaposliti na delovnem mestu, ki je sicer primerno za zaposlitev invalidov, nosečnic in telesno manj zmognih oseb, se lahko določi nova delovna mesta ali poišče druge možnosti za zaposlitev na drugem, katerem koli primerem delovnem mestu in ekonomski enoti.

3. Ekonomske enote so dolžne prvenstveno zaposlovati svoje rekonvalescente.

4. Če rekonvalescenta ni mogoče zaposliti v svoji ekonomski enoti, potem je treba najti ustrezno delovno mesto v drugi ekonomski enoti.

5. O premeštitvah na za rekonvalescente primerna - to je deklarirana - delovna mesta ali na nova primerna delovna mesta odločata strokovna skupina, ki jo

sestavljajo: zdravnik obratne ambulante, kadrovik in šef prizadete ekonomske enote, kamor naj bi zaposlili obravnavanega rekonvalescenta.

6. Na osnovi sklepa strokovne skupine izda glavni direktor podjetja sporazum o začasni razporeditvi rekonvalescenta. Sporazum podpiseta glavni direktor, in rekonvalescent.

7. Med začasno razporeditvijo na drugo delovno mesto pripada prizadetemu osebnemu dohodek v višini tromesečnega povprečja osebnih dohodkov zadnjih treh mesecev.

8. Rekonvalescent prejema svoj osebni dohodek v svoji PRVOTNI EKONOMSKI ENOTI:

- kadar je začasno razporejen z režijskega delovnega mesta na režijsko delovno mesto znotraj ene od ekonomskih enot strokovnih služb,

- kadar je začasno razporejen z režijskega delovnega mesta proizvodnih ali pomožnih proizvodnih ekonomskih enot na režijsko delovno mesto znotraj ene od ekonomskih enot strokovnih služb.

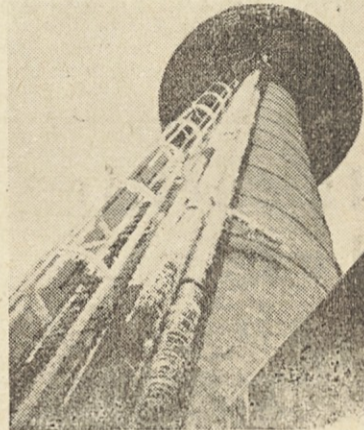
9. Rekonvalescent prejema svoj osebni dohodek v svoji NOVI EKONOMSKI ENOTI:

- kadar je začasno razporejen s produktivnega delovnega mesta na režijsko delovno mesto znotraj ene od ekonomskih enot strokovnih služb,

- kadar je začasno razporejen z režijskega delovnega mesta pomožnih proizvodnih ekonomskih enot ali ekonomskih enot strokovnih služb na produktivno delovno mesto,

- kadar je začasno razporejen s produktivnega delovnega mesta ene proizvodne ekonomske enote na produktivno delovno mesto druge proizvodne ekonomske enote.

V vseh teh primerih prejema rekonvalescent svoj osebni do-

Takole mogočno se spenja dimnik obrata proti nebu

Komisije za oblikovanje statuta podjetja

- 1. Na zadnji razširjeni seji Izvršnega odbora sindikalne podružnice, ki je bila v torek, 19. decembra, so sprejeli nekaj važnih sklepov.
- 2. Seje so se udeležili poleg članov Izvršnega odbora še člani tovarniškega komiteja ZKS in člani tovarniškega komiteja LMS.

Po temeljiti razpravi o izvolitvi komisij, ki bodo delale na oblikovanju predosnutka statuta podjetja, so sklenili, naj sestavljajo glavno komisijo: predsednik sindikalne podružnice Ivan Roženberger, sekretar TK ZKS Franc Golob, predsednik TK LMS Mišdrag Milivojevič, predsednik skupščine kolektiva Rudi Nadižavec, predsednik upravnega odbora Mirko Klemenc, glavni direktor podjetja Drago Dolinšek in še pet predsednikov podkomisij. Glavna komisija bo imela tudi svoje tajništvo, ki ga bosta sestavljala sekretar podjetja Slavko Šolar in urednik časopisa »Sava« Dušan Rebolj.

Razširjeni izvršni odbor je predlagal skupščini kolektiva, naj le-ta pooblasti glavno komisijo, da sma predlaga in imenuje članne posameznih podkomisij na predlog političnih in družbenih organizacij ter na predlog strokovnih sodelavcev. Komisija naj tudi sama imenuje predsednike teh podkomisij.

Po sklepu Izvršnega odbora so bila organizirana v zadnjem času tri predavanja o predosnutku nove ustave. Dne 23. novembra je predaval Sergej Vošnjak za strokovni aktiv. Od 84 vabljenih čla-

nov kolektiva se je predavanja udeležilo le 27 članov. Tovariš Vošnjak je ponovil svoje predavanje 26. novembra. Takrat je bilo vabljenih 108 članov samoupravnih organov. Prisostvovalo je le 32 članov. Dne 18. decembra pa je predaval Drago Dolinšek za strokovni, samoupravni in za politični aktiv. Od 261 vabljenih članov kolektiva se je predavanja udeležilo le 120 članov.

Podatki resno opozarjajo na neaktivnost članov kolektiva. Zato je Izvršni odbor predlagal skupščini kolektiva, naj razpravlja tudi o tem.

Domači humor

TONE: Kaj vendar iščeš z lučjo v roki?

PEPE: Komisijo za razvijanje delavskega upravljanja vendar!

Če najemate potrošniško posojilo...

Na račun izostankov z dela, zamujanja, prezgodnjega odhajanja z dela in prepogostih privatnih izhodov iz podjetja smo zapisali že marsikatero neljubno besedo. Iz sekretariata so nam sporočili, da se je zadnje čase disciplina v našem podjetju nekoliko izboljšala. In da ne ostane samo pri počasnem zboljševanju, skušamo v nekaterih primerih tudi pomagati.

Precej izostankov z dela je bilo

v preteklosti na račun urejanja potrošniških kreditov. V banko so odhajali sami koristniki te ugodnosti, zaradi podpisov pa tudi njihovi poroki. Da pomagamo prizadetim in jim olajšamo najemanje kreditov, smo sedaj uredili tako, da overavljamo potrebne listine v podjetju. Za najemnike potrošniškega kredita in za porokstvo potrjujemo potrebne listine v obeh obratih. V obratu I ureja

to v službi za delovne odnose SLAVICA MITROVIC-PELZL, v obratu II pa obračunovalka osebnih dohodkov v kovinski delavnici OLGA DOBRAVEC. Vse informacije in napotke kakor tudi samo urejevanje potrošniških kreditov skušajte opraviti kar se da hitro, saj je omenjenima dvema sodelavkama delo s potrošniškimi krediti prav gotovo v breme!

Nasvidenje 11. januarja

Ceprav še ni konec starega leta, se v uredništvu našega lista že pripravljamo na izdajo naslednje številke. Vse kaže, da bomo izšli v petek, 11. januarja, ker bi radi ujeli letni občni zbor našega prostovoljnega gasilskega društva.

Da boste kar najbolje seznanjeni z delom prostovoljnih gasilcev v našem podjetju, pripravljamo za njihov letni občni zbor, ki bo v soboto, 12. decembra poseben dodatek ali prilogo časopisa.

Poleg že ustavljenih rubrik bomo spregovorili v 1. številki novega letnika o nadaljnem poteku priprav za sestavo statuta podjetja, o pripravah dijakov naše Tehniške gumarske šole na diplomске izpite, o proizvodnem planu za leto 1963, o reorganizaciji v službah za organizacijo proizvodnje, o zanimivostih v posameznih ekonomskih enotah, itd. Objavili bomo že tudi izid nagradnega tečaja danes razpisane križanke!

Kadrovske službe ob najnovejših predpisih

(Nadaljevanje s 1. strani)

ni pogoj za zgraditev učinkovitega strokovnega izobraževalnega sistema.

Druga ugotovitev Sveta je bila, da je javna razprava zlasti pozitivno ocenila pristop k načinu reševanja kadrovskih problemov in v celoti potrdila osnovne zamisli. Uresničljivost zamisli pa že danes dokazujejo s svojim delom nekatera podjetja in ustanove, ki so spričo lastnih ugotovljenih potreb prešla na formiranje sodobnih služb in na sistematično izobraževanje potrebnih kadrov. Manj zanimanja pa so pokazala tista podjetja, ki se kljub vsem opozorilom z vsem tem delom še ne ukvarjajo.

Glede na vse to obvešča Svet za strokovno izobraževanje LRS javnost, da bo za uresničitev naštetih pogojev in navodil zelo hitro ukrepal in v kratkem sprejel vse osnutke novih predpisov. Do takrat pa je treba rešiti zlasti sledeča vprašanja:

● Zagotoviti je treba ustrezno in učinkovito dejavnost Gospodarske zbornice LRS in okrajev zaradi pomoči podjetjem in ustanovam za čimprejšnjo uresničitev

odprtega pisma in za izdelovanje profilov strokovnega kadra.

● Okrepiti je treba strokovne službe pri Zavodu za strokovno izobraževanje in pri prosvetno pedagoških službah.

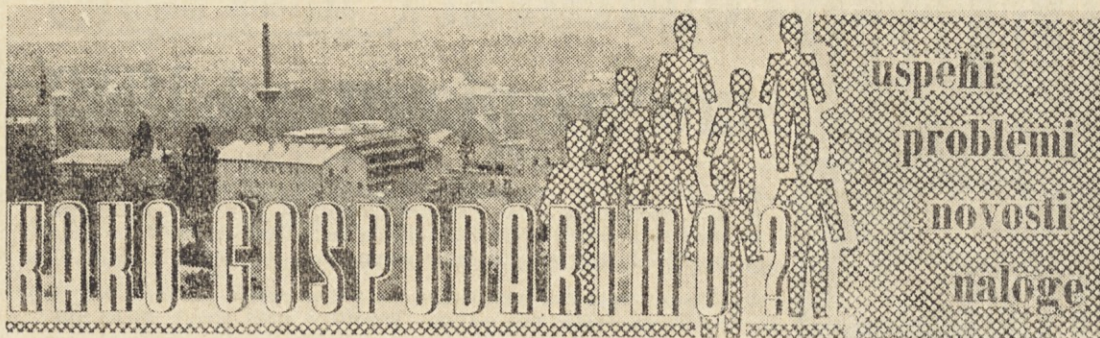
● Rešiti je treba problem ustanoviteljstva in financiranja za bodoče izobraževanje strokovnih kadrov in za bodoče šole, kakršne naše gospodarstvo potrebuje.

● Zagotoviti bo treba sistematično izobraževanje kadrov za samo izobraževalno delo v podjetjih, ustanovah in šolah.

● Proučiti bo treba odnose poklicnih šol do potrebnih reform v tehniških in njim ustreznih strokovnih šolah za podjetja in ustanove.

● Uskladiti bo treba tiste pravne predpise, ki niso več v skladu s poklicnim in drugim strokovnim izobraževanjem delavcev.

● Takšna stališča Sveta za strokovno izobraževanje LRS nas zadržujejo, da nadaljujemo z že pričetim delom na področju vseh kadrovskih služb in posebej na področju izobraževanja strokovnih kadrov. Potem ne bomo v zadregi in nemočni ob zidu najnovejših predvidenih predpisov!

Plan za leto 1963 zahteva še boljšo organizacijo samega dela

(Nadaljevanje s 1. strani)

V ekonomski enoti STISKARNA pravijo, da bi bilo moč plan izpolniti, če bodo nove preše, ki pridejo iz Bjelišta sredi leta 1963, takoj polno zasedene.

V PREMAZOVALNICI po predloženem planu ne bodo polno izkoriščene vse delovne zmogljivosti, ker je povpraševanje po gumiranem platnu na tržišču vse manjše. Hkrati onemogoča zniževanje cen visok prometni davek na tekstil, kupci pa se raje odločajo pri nakupovanju za dežne plašče iz plastičnih mas. Zato bo treba raziskati možnosti za uvedbo sintetičnih snovi. Razvoj bo tudi mo-

ral čimprej raziskati problem neoprenskih lepil.

Takih in podobnih pripomb je bilo precej. V največji meri se kolektivni posameznih proizvodnih ekonomskih enot strinjajo s predlaganim planom, skoroda v vseh pa so poudarili nujnost nadaljnje

ugotovitvi dohod. letos 239 milj. dinarjev ali za 48 odstotkov več kot lani, prometni davek pa je znašal letos 1.184.615.000 dinarjev ali za 22 odstotkov več kot lani. Ker smo prispevali federaciji 102.952.000 dinarjev, je znašal preostali čisti dohodek podjetja 582.396.000 dinarjev ali za 33 odstotkov manj kot v istem obdobju lanskega leta. V kalkuliranih dohodkih pa je bilo 430.590.000 dinarjev ali za 70 odstotkov manj kot lani. Po odvedbi rezervnega sklada, skupnega rezervnega sklada in prispevkov družbenim investicijskim skladom nam je ostalo borih 64.505.000 dinarjev za sklade podjetja.

Letos smo prešli na plačano realizacijo, zato se nam zniža celotni dohodek za vsa neplačane naše račune ali fakture. V prvih devetih mesecih tekočega leta je znašala fakturirana realizacija ali prodaja naših izdelkov 6.689.356 tisoč dinarjev ali za 8 odstotkov več kot lani, dolžnikov pa je bilo 30. septembra letos za 1.263.713.000 dinarjev ali za 42 odstotkov manj kot lani. Dejansko plačana realizacija je bila zato letos konec tritretletja 5.425.643.000 dinarjev.

Letos smo izplačali za 2 milijona 37 tisoč 980 delovnih ur 333.153.000 dinarjev osebnih dohodkov. Povprečni osebni dohodek na zaposlenega člana kolektiva je znašal v letošnjem tritretletju 34.002 dinarja ali za 14 odstotkov več kot v istem obdobju lanskega leta.

▲ Tudi on si prizadeva za večje uspehe podjetja

reorganizacije samegadel. Predlagali so službi za notranjo trgovino, naj smotneje načrtuje izdelovanje posameznih vrst izdelkov. S tem bo v posameznih oddelkih osnovne proizvodnje manj menjav kalupov, surovin, manj čakalnih ur in manj neizkoriščenega delovnega časa.

Ker se je iz razprav o predlaganem proizvodnem planu za prihodnje leto po ekonomskih enotah pokazalo, da bi zmogli namesto polnih 8.800 ton izdelkov izdelati le okoli 8.700 ton izdelkov, je skupščina sprejela sklep, naj strokovne službe raziščejo ter analizirajo predloge posameznih ekonomskih enot ter ukrepanje vse tako, da bomo lahko v prihodnjem letu izdelali predvideno količino izdelkov.

Periodični obračun za tritretletje tekočega leta je pokazal naslednje: Celotni dohodek podjetja je znašal v času od 1. januarja do 30. septembra 5.746.847.000 dinarjev ali za 8 odstotkov manj kot v istem obdobju lanskega leta, čistí dohodek pa 2.142.897.000 dinarjev ali za 11 odstotkov manj kot v istem obdobju lanskega leta. Skupnosti smo prispevali pred

Zaloge surovin in materiala so ostale na lanskoletni višini, zaloge medovne proizvodnje pa so se zmanjšale za 2 odstotka. Zaloge gotovih izdelkov so se povečale za 15 odstotkov, obveznosti do dobaviteljev pa smo zmanjšali za 51 odstotkov.

▼ Takole je letos že nekajkrat odela zima v belino našo bližnjo okolico

Priključitev kranjskega okraja ljubljanskemu naj bo koristna

- Zadnje letošnje zasedanje Ljudske skupščine, ali točneje zadnje zasedanje obeh njenih zborov, ki je bilo v ponedeljek, 18. decembra v Ljubljani, pomeni nov korak v ekonomskem jačanju naše republike. Na tem zasedanju so namreč sprejeli med drugim tudi sklep o spremembi območij slovenskih okrajev. Obrazložitev je podal dr. Jože Vilfan. Po tem sklepu se ukine z 31. decembrom med drugimi tudi kranjski okraj ter se priključi ljubljanskemu. V razpravi, ki je sledila, je spregovoril tudi ljudski poslanec — podsekretar za industrijo pri Zveznem izvršnem svetu, Vinko Hafner. Zaradi zanimivosti objavljamo povzetek nekaterih njegovih misli.

Podsekretar za industrijo pri ZIS je poudaril, da na Gorenjskem za ukinitvev okraja ni posebnega navdušenja, ker vlada mnenje, da utegne v prihodnosti prinesiti to koristi v večji meri Ljubljani kot pa Gorenjski. Trenutno predstavlja združitev za Kranj bojazen, ker bi utegnilo to pomeniti reduciranje Kranja, ki se je po vojni zelo pozitivno razvijal, v mestece, ki bo delilo usodo mnogih krajevnih središč, ki so v preteklosti že doživela nekaj takega.

Potem ko je omenil nekdanje odnose med kranjsko občino in okrajem in o njunem materialnem položaju, je dejal:

«... Vsak višji forum je nižjemu, če je na istem prostoru, do neke mere madležen. To drži in tu ni kaj reči. Vsak sedež na svoj način prinaša določene prednosti Kranju. Danes že manj kot pred petimi leti, čez pet let pa še manj! Toda vseeno je treba to upoštevati. Reči hočem, da ne vlada neka posebna zaskrbljenost Kranjčanov zaradi samega okraja kot administracije. Razdalje resnično niso velike, povezanost z Ljubljano je močna. Toda res je zaskrbljenost, kakšno bo bodoče ravnanje s krajevnim centrom, kakršen je Kranj, saj pri tem mislim tudi na Jesenice, na Trzin, zlasti pa seveda še na Kranj, ker je bil okrajni center.

Naj opozorim na nekatere stvari, ki imajo svojo pot in na katero včasih ne moremo dosti učinkovati. Gorenjska in Ljubljana imata lahko od te združitve velike koristi. Morda ni niti eden od

ukinjenih okrajev tako povezan s sosednjim kot prav Gorenjska z Ljubljano.

Treba pa je upoštevati, da je Gorenjska kot celota bolj razvita kot povprečje sedanje Ljubljane. Tu se prvič pojavlja primer, da se razvito področje, čeprav majhno, priključuje sicer večjemu centru, ki pa je v povprečju vzeto manj razvit. In prav iz tega izhajajo nekatere resne skrbi za prihodnji razvoj. Za kaj gre?

Ce se bo v bodočem okrajnem vodstvu in v komunah menilo, da mora prinesiti ta združitev do boljšega razvoja Ljubljane kot republiškega centra in njenega gospodarstva vzporedno z razvojem gorenjskega gospodarstva, potem je to lahko pozitiven efekt; lahko pa bo tudi pomenilo, da je prišel trenutek, ko je mogoče uresničiti nekatere, ne tako stare in še nepreživete teorije posameznikov in celo organizacij, po kateri je pravzaprav treba potencial Gorenjske izkoristiti, da se okrepi tudi Ljubljana, da uvrstijo svojo gospodarsko zmogljivost.

Mislím, da bo to pozitivno le tedaj, če se bosta razvijala istočasno oba — Ljubljana kot center z gospodarsko močjo in Gorenjska. Zakaj omenjam to? Zato, ker je nekaj tovarišev vsa leta nazaj, ko sem bil še v okraju in v občini, razvijalo teorijo o tako imenovanem predmestju Ljubljane. Kranj ni bil in nikdar ne bo ljubljansko predmestje. Kranj je bil vedno samostojna komunalna enota, odkar se razvija. Namreč, lahko bi bil Kranj še deset kilometrov bližje Ljubljani, pa bi bil

s svojo ekonomsko močjo — ne samo s tradicijo — samostojna komuna, imel bi svoje samostojno komunalno življenje in bi predstavljal krajevni center. Ni namreč bistvena razdalja. Bistvena je določena krajevena koncentracija ekonomskih, duhovnih in človeških zmogljivosti...»

Potem je tov. Hafner nanizal razvoj Kranja v preteklih sedemnajstih letih, ko je razvil nekaj močnih institucij, časnik »Glas« s čisto posebno fiziognomijo, itd. Potem pa se je še dotaknil vprašanja razvoja gorenjske industrije in Ljubljane. Dejal je med drugim:

«... Zdi se mi, da je nujno, če Ljubljana krepi svoj industrijski potencial. Zakaj čimbolj bo okrepila svojo ekonomsko moč, manj pomoči za razvoj bo terjala od drugod. To je v redu. Toda pri tem opozorjam na to, da se je treba pri tem držati racionalnih meja! Na primer: gorenjska industrija — navidezno zelo razvita — je kljub vsemu precej izrabljena in sama potrebna velikih rekonstrukcij, da bo lahko v tej situaciji obdržala svoj položaj na jugoslovanskem tržišču in v zunanji trgovini. Ta industrija je izrabljena več kot 60 odstotno! Na to je treba misliti. Znano je, da je tu nekaj konceptov za njeno modernizacijo (podpirali so jih republiški organi), ki jih mora nov okraj samo prevzeti in razvijati, kot je na primer rekonstrukcija Jeseniške Zelezarne, rekonstrukcija Iskre. Toda gre še za nekaj drugih, tako da bo tu za okrajni forum zelo pomembna naloga, da bo znal najti koncept obstoječi in razvijajoči se ljubljanski industriji, toda ne na račun siromašenja oziroma odlaganja rekonstrukcije in modernizacije gorenjske industrije.

Menim, da je sama ukinitvev okraja nekaj pozitivnega, opozorjam pa ponovno, da je vse, kar sem povedal, moje realistično gledanje na razvoj in da je določena skepsa pri tem koristna. Želim, da forumi, ki bodo imeli opraviti z bodočo ekonomsko in družbeno politiko okraja, računajo s temi stvarmi, če si nočejo nakopati težkih ekonomskih in družbenih razmer na današnjem področju Gorenjske...»

Pogovorili smo se o planu za l. 1963

EE tehn. izdelki

- VULE CICMIL — TEHNIČNI IZDELKI ● Na zadnji letošnji seji ekonomske enote tehnični izdelki, ki je bila 13. decembra, smo razpravljali o predlogu plana za prihodnje leto in o nekaterih slabostih znotraj same enote.

Po čitavanju zapisnika zadnje seje delavskega sveta smo se pogovorili o neprijetnostih, do katerih je prišlo pri nas v zadnjem času. Nekateri člani delavskega sveta so se izgovarjali pred svojimi sodelavci, češ da je ta in ta rekel na seji to in ono, sami pa so bili drugačnega mnenja. Dogovorili smo se, da naj veljajo v bodoče za vse člane delavskega sveta enake norme: kdo je govoril o neki stvari, to ni važno. Važno je, kaj delavski svet sklene in da vsi sprejeti sklep dosledno izvajamo ter pojasnjujemo to izvajanje svojim sodelavcem.

Sej ekonomske enote je potem nadrobno pojasnil značilnosti proizvodnega plana za leto 1963. Naše obveznosti se povečujejo za okoli 55 ton izdelkov. To povečanje je realno, če bodo zagotovljene nekatere važne stvari: Naše zmogljivosti za brizganje cevi brez vložka bo treba zagotoviti z nabavo primerne stroja. Tudi obveze v izdelovanju cevi z vložkom sprejemamo, če bomo dobili nov stroj za opletanje. Stari so namreč popolnoma iztrošeni. In še en pogoj! Plan bomo lahko izvršili, če bo enakomerno porazdeljen na vseh dvanajst mesecev

Vule Cicmil je eden najbolj rednih poročevalcev in sodelavcev v našem listu, saj nas redno seznanja z novostmi iz svoje ekonomske enote

prihodnjega leta. Priti pa seveda ne sme do večjih izpadov električne energije in pare. Zagotoviti bo treba tudi pravočasno in kvalitetno popraviljanje vseh slučajnih okvar na strojih!

Premalo pišete o delu družbeno političnih organizacij

Od bralca I. L. iz obrata II smorika kar zaživela. Vprašanje bralca iz obrata II je upravičeno, vendar ne povsem. Ali je pisec morda prežal v zadnjih štiri stevilkih našega lista mladinsko rubriko »MLADI GUMAR«? Kar pa se

Mraz je prišel. Pod njegovim kašuhom in brado se je skrival naš Brezar.

Ha! Tega pa rajši ne povem! Noreli smo vso noč do jutra. Ko je bilo veselja v tovarni konec, smo jo mahnilo drugim. Kolikor pomnim, sem prišel tistikrat domov na Novega leta dan, ko je bila zunaj že trda tema. Takrat smo se res nareli, da je bilo kaj!

Se bi Martin povedal kaj zanimivega. Zal pa delo zahteva svoje. Ura se je bližala pol deveti in treba je bilo odpeljati poln tovornjak blaga v skladišče pri kolodvoru. Martin je vstal iz svoje delovne mize, se še enkrat zamislil, pa dejal:

»Da, da! Takrat smo proslavili za vsa medvojnina leta nazaj! Ali bo še kdaj tako?«

Potem se je oblekel in prijel za kljuko. Odprl je vrata, za hip obstal, se obrni lin naročil:

»Če vam ni odveč, povejte v časopisu, da želim vsem članom kolektiva kar najprijetnejše noveletne praznike in vse najboljše v novem letu!«

„TISTEGA SILVESTROVANJA NE BOM NIKDAR POZABIL!“

Najdaljši delovni staž v našem podjetju ima prav gotovo Martin Bajželj iz transportnega oddelka. V »Savi« je že od aprila 1923. In prav zato smo ga izbrali za kratek razgovor o silvestrovanjih.

Martin je začel svojo delovno pot v takratnem »Vulkanu« kot vajenec v mehaniki delavnici ali »šolarinju«. Učil se je za obratnega mehanika in po končanem šolanju tudi opravljal to delo do leta 1933. Takrat so v tovarni namreč kupili osebni avtomobil »Steyers«, pa se je Martin prelevil v šoferja. Štiri leta pozneje se je polotil še tovornjaka in tako popolnoma zadržal v šoferske vrede.

Toliko o Martinovih začetkih v naši tovarni. Danes ga srečujemo vsepovsod, saj vodi skupnico svojih šoferjev ter si na vse kriplje prizadeva, da smo pravčasno naloženi z najrazličnejšimi surovinami, ki jih je treba dovažati v tovarno. Velikokrat se da za krmilo tudi sam. Le obdeljemo lasje dajejo slutiti, da je za njim že dolga vrsta delovnih let in življenjskih izkušenj.

Kosmo naprosili tega priznanega moža, naj nam opiše svoje najprijetnejše silvestrovanje, se je nekoliko zamislil. Potem je spregovoril:

»... Ja! Vsako je bilo po svoje veselo in zanimivo. Toda še vedno se spominjam tistega leta 1947. Takrat sem silvestroval v naši tovarni. Bilo je komaj po vojni in zbrali smo se skoroda vsi med vojno na vse konce sveta raztepeni prijatelji.

Silvestrovali smo v takratni jedinici. Nastopil je tudi naš pevski sbor. Če se ne motim, so uprizorili člani naše takrat precej delovne dramske skupine celo neko igrico. No, tudi dedek

„Upam, da ne bo tako kot pred Dnevom republike!“

Tončko Koželj iz stiskarne verjetno poznate. Nekaj dni pred novoletnimi prazniki smo jo srečali, ko se je po odmoru vračala na svoje delovno mesto. Beseda je

▼ Tončka Koželj iz stiskarne

dala besedo in kaj kmalu smo se menili o bližajočem se Novem letu.

»Običajno pričakam Novo leto kar doma,« je pripovedovala Tončka. »Tudi nimam navade, da se na silvestrovanje posebno pripravljam.«

Ko se je pogovor zasukal na delo v tovarni, je naša znanca potožila zaradi pomanjkanja prostora v stiskarni. In res, tam gori, kjer konfekcionirajo sedaj termomorje, jim je res tesno. Zlasti sedaj, ko so za te priljubljene zimске pripomočke za preganjanje mraza tako mudri, se skoroda ne vidijo iz dela!

Potem je Tončka še dodala: »Če bi morale delati takole hitro brez predaha dalj časa, bi nas bilo konec. No, in kljub temu velikokrat ostanemo v tovarni do pol tretje ure, dokler ni vse na rejenju. Upam, da bo vsaj zadnji letošnji dan že prej konec dela. Da ne bo tako kot pred Dnevom republike, ko še na proslavo v Prešernovo gledališče nismo mogle...« Prav gotovo bo v nedeljo, 30. decembra, ko bomo zadnjokrat v tem letu prišli na delo, tako, da Tončki in tudi drugim ne bo treba ostajati na delu po 14. uri!

Ali ga lahko poveste vi, dragi bralci?

Brez pazljivosti ne bo uspeha

Kdor koli prihaja redno med odmori v jedilnico obrata I, ne preze posod za točenje kave in čaja. Cistilko Francko pa ne vidimo vedno, ko s krpo čisti razmočena in zamazana tla okrog teh posod. Tudi slišimo ne, kako se zaradi tega jez. Ne slišijo je tudi tisti, ki vse to povzročajo...

Posode za natanjanje kave in čaja smo namestili, da sta ti dvorišče in da so tam zgradili malo kabino. V njej so že urejene posebne pipe za odpiranje na pritisk, pod njimi pa je urejen primerno oblikovan izliv za odtekanje tistega dela tekočine, ki uhaja pri natanjanju mimo posode. Za umivanje rok in posod so namestili tudi priročen umivalnik. Sedaj moramo samo še počakati, kdaj bo nared vse ostalo, ko vročini in mrazu vsakomur do bosta prišla ko ceveh iz kistopni. Navada je, da oskrbu-hinje kava in čaj...!

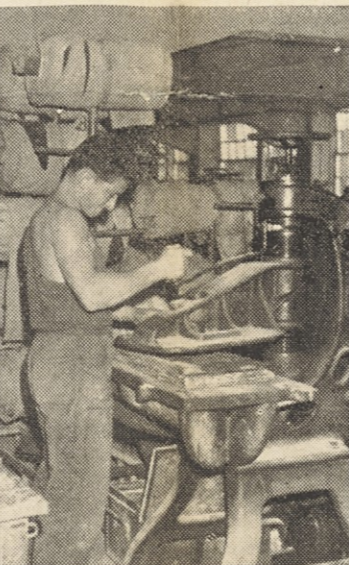

N. N.

EE pnevmatikarna I Zaradi menjavanja parnega kotla bomo stali cel mesec

- ALOJZI VESELIC — PNEVMATIKARNA I ● Kljub temu, da bomo v prihodnjem letu kar en mesec brez pare, moramo izpolniti proizvodni plan v celoti, Tak je bil zaključek 6. redne seje delavskega sveta ekonomske enote pnevmatikarne I, dne 13. decembra letos.

Predlog osnovnega plana za juliju, zato bomo šli takrat na prihodnje leto nam je razložil šef enote Janez Bitenc. Zaradi izmenjavanja parnega kotla v obratu I bomo ostali v prihodnjem letu kar mesec dni brez pare. To predvidevamo v mesecu

Franc Stern

Predvsem bomo moral paziti, da ne pride do večjih zastojev zaradi okvar na strojih. Ti so pri nas zares že do skrajnosti izrabljeni. Tudi surovini ne bo smelo primanjkovati.

N osoglašamo s planom avtoplaščev, saj je prezenek. Avtoklav ne bi bil polno izkoriščen. Za lahko stran (45° + 10°) je predvidena stalna zasedba 6,5 kalupov, čeprav bi bilo mogoče delati s polnimi 7 kalupi. Za težko stran pa je predvidena zasedba 4,5 kalupa, čeprav je mogoče delati s 6 kalupi. Zakaj bi po nepotrebnem delali manj kot je mogoče ter se odrekali večji masi za osebne dohodke? Predlagali smo, naj uredijo v prodaji vse, da bi bile naše zmogljivosti popolnoma izkoriščene. Vsi smo si bili edini, da moramo v prihodnjem letu še krepkeje prijeti za delo. Računamo pa tudi, da se tudi naši osebni dohodki temu primerne dvignejo.

skupaj zaplesali, da se malo ogrejemo za povratek v dolino. Tudi Muso je pokusil, toda norega ga nekam niso in niso hoteli ubogati. Čeprav se je trudil, je kmalu odstopil. Toda Muso je dober vojak. Izpolnil je povelje. Skoda le, da ga je nekoli drugi drugače razumel, kakor pa je mislil njegov komandir... Pa kaj je to? Med tolkimi tovariši to ni kdo ve kaj hudega. Pa saj je Dan JLA samo enkrat na leto...!

Slovo je bilo prav ganljivo. Stiskanja rok ni in ni bilo konec. Granicarij so nam zaželeli kar največ uspehov pri izpolnjevanju planskih nalog v letu 1963 ter nam naročili, naj pozdravimo vse člane našega kolektiva. Mi pa smo jim objubiljeli, da se čez leto dni spet vidimo. Ne vem sicer, če bo Muso takrat še med njimi. Gotovo pa je, da se z nekaterima takrat spet vidimo, saj bodo ostali tam gori še eno leto.

Pospremilni so nas do avtomobila in kar težko mi je bilo, ker je bilo tega prijetnega srečanja tako hitro konec...

AKCIJA JE V CELOTI USPELA!

- LUDVIK PAUSER — SLUŽBE ZA ORGANIZACIJO PROIZVODNJE ● Na eni izmed sev tovarniškega komiteja LMS smo razpravljali o akciji za zvišanje produktivnosti dela. Nekateri člani naše organizacije so predlagali, da bi za začetek naredili nekaj poskusov na nekaterih delovnih mestih, pozneje pa začetek akcijo nadaljevali po vsem kolektivu v kar se da velikem merilu. Za začetek smo izbrali ekonomski enoti tehnični izdelki in pnevmatikarna II.
- Pričakovali smo uspeh, toda ne takšnega, o kakršnem vas danes seznanjamo!

Ludvik Paušar

V ekonomski enoti tehnični izdelki smo v celoti uspehi, dočim smo nateleti v pnevmatikarni II na težave.

Namen prvega dela naše akcije je bil odkriti skrpite ni neizkoriščene rezerve razpoložljivega delovnega časa na posameznih delovnih mestih ter dokazati, da je mogoče delati precej več, če smo nekoliko bolj prizadeti, marljivi in vestni. Niso bili redki delavci, ki so namreč trdili, da kljub večjim naporom ni mogoče ničesar več izboljšati in nikjer več povečati storilnosti.

Pa pustimoraje pripovedovati o tem šefa ekonomske enote tehnični izdelki Ignaca Polajnarija! Ta je povedal o naši akciji tole: »Zelo so me presenetili, ko so prišli mladinci in se zanimali za pnevmatiko proizvodnje. Povedali so, kakšne naloge so se lotili. Z veseljem sem jim pomagal, kolikor sem vedel in znal. Čeprav vse ni šlo kot po loju in čeprav ponekod niso uresničili svojih pričakovanj, moram pri-

Lepo je tudi, da so to akcijo kar dobro podpirali tudi delavci sami. Zato ni hudega, če je ta ali oni malo pogodrnjal sam pri sebi misle, le kaj bi radi tile zeleni! Da! Skoraj bi pozabili omeniti kvaliteto dela. Kajti nič ne korist, če izdelate nekdo dvakrat ali trikrat več od drugih, kvaliteta izdelkov je pa slaba. No, za našo akcijo to ne drži! Kvaliteta dela na poskusnih delovnih mestih je bila brez prigovora!

Ne bomo pa ostali pri tem, kar smo dosegli. Pred nekaj dnevi smo se že dogovorili za nadaljevanje začete akcije. Sedaj pridejo na vrsto nova delovna mesta in prepračan sem tudi v nove zmagte ter uspehe...!

Kam silvestrovat?

Se spomnite, kako prijetno smo silvestrovali lani v jedilnici obrata I. In ne samo v jedilnici! Dobili smo tudi predavniško ter so bo računovodstva. Poleg tega pa še denar za godbo...! Vse ostale stroške smo pokrili sami. Pa saj niso bili veliki. Potrebstvo smo organizirali sami, uredili prostore na ne bi bila sposobna organizirati kaj takega?

Letos smo na eni izmed sev govorili o tem. Toda zaleteli smo na težave. Posređi je bilo vprašanje denarja. Res je, dobili bi jedilnico obrata II na Gaštejju. Toda kaj pomeni prostor? Nič, če ni prepotrebni denarnih sredstev za kritje godbe. Ali naj bi vpevali pri vstopu v dvorano visoko, za nas, mlade nedostopno vstopnino, ali pa nabili cene jedilom in pijačam, ki bi jih sicer prodažali v lastni režiji?

Pa še nekaj o naši politični šoli

CARAL DOMINKO — PNEVMATIKARNA I — Ko smo pričeli obiskovati politično šolo v podjetju, nas je bilo precej. Zaradi zastopavljanja tega načina izobraževanja mladih ljudi pa je število slušateljev precej upadlo.

Doslej smo imeli štiri predavanja in po njih vedno razgovore predavatelji. Potem smo se morali lotiti seminarjskih nalog. Nekateri so napisali zares vzorne, tako da pri zagovoru niso imeli težav.

Ko sem se pogovarjal s prijatelji, ki tudi obiskujejo to šolo, sem spoznal, da vsi ocenjujejo tak način izobraževanja bodočih družbenih delavcev v podjetju kot zelo pozitivno dejanje. Ze v prvem delu smo zvedeli za marsikaj zanimivega in veliko novega. Zato menim, da bo treba tudi v bodoče prirediti take in podobne šole, seveda pa pritegniti med

Umivalni kotiček v eni izmed prijetnih sob našega novega Mladinskega doma

znati, da je njihov trud poplacen z uspehom. Miograd Milivojević je na primer presegel normo za 80 odstotkov, Anton Zorman za 45 in mladi Bajuk za 57 odstotkov.

Toda ni najvažnejše, če so in za koliko so prekoračili normo! Važnejše in zelo dragoceno je že to, da so se lotili te naloge, saj so komaj odložili knjige in zvezke ter zapustili učilnice naše poklicne gumarske šole! Imajo toraj voljo do dela. Ali ni to resnično pravi lik mladincev?

Uspeh zato sem ponosen na uspeh in na vse tiste mlade delavce, ki so v akciji sodelovali.

Zato trdim, da moramo začetno akcijo nadaljevati ter razširiti na vse podjetje, vsekakor pa na tista delovna mesta, kjer delamo člani mladinske organizacije!

IVAN BUJAK: Same nas je vlekel, da povečamo storilnost v našem oddelku. Delali smo si: »Več bomo naredili, več bo sredstev za osebne dohodke!«

Nekateri delavci so nam prigovarjali, naj ne poznamo tega, ker se utegne primeriti, da nam zaradi visokega prekoracevanja norm le-te potem zvišajo.

Mi pa se na to nismo ozirali. Delali smo, kakor smo vedeli in znali. Šef enote nam je pomagal in svetoval, pa smo uspehi. Sedaj moramo samo uspešno delo nadaljevati, da dokazemo, kaj se da in kaj ne!

Se in še bi lahko navajali primombe in mnenja tistih mladih delavcev, ki so pomagali k uspehu akcije. Toda že vse na-

Helena Pivk

pisano je zgovoren dokaz, da je akcija uspeła. Temu skromnemu novoletnemu darilu naših mladih nam vsem smo dolžni zahvalov. Morda bo le stekel obroč sodelovanja in skupnega prizadevanja za povečevanje storilnosti?

Rubriko »MLADI GUMAR« so uredili: Miograd Milivojević, Toni Horvat, Franc Šile, Tone Veselić, Ludvik Paušar in Marica Širnik.

Kegljaško krožkovno prvenstvo končano. »SAVA« na petem mestu

● AVUGUST POTUSEK — PLANSKO-ANALITSKE SLUŽBE ● Naloge, ki smo si jo naložili v začetku letošnjega krožkovnega prvenstva za Pokal Kranja, nismo izpolnili. Računali smo na uvrstitev med trojico najboljših, pristali pa šele na petem mestu. Uspeli smo le toliko, da smo se povzpeli od lanskega šestega mesta navzgor. Vzroki so objektivne narave, saj dela večji del naših tekmovalcev na tri izmene, zaradi česar nikdar ne nastopimo v popolni in najmočnejši sestavi!

V zaključnem tekmovalstvu, ki je bilo v soboto, 15. decembra, so poskušali vsi krožki še zadnjič popraviti, kar se je še popraviti dalo. Zato so moštva dosegla prav lepe rezultate: Elektrarna Kranj 413 podrtih kegljev, Elektro Kranj 402, Iskra A 399, SAVA 393, Planika 376, Iskra B 360, Enotnost 355, KAD 338, Tekstilindus 313, Kovinar 312.

Rezultati naših igralcev so bili kar dobri, tako da bi s številko 393 lahko nekajkrat zasedli prvo mesto. Presenetila je Elektrarna z uvrstitvijo na 1. mesto, razočarala pa je 2. vrsta Iskre, ki je zaostala celo za Elektrom. Mi smo morali nastopiti brez svojega najboljšega igralca Mira Ambrožiča. Kljub temu smo vodili prvih pet setov, potem pa zaradi nekaj nesrečnih metov zdrknili na četrto mesto.

Posamezniki so podri, oziroma zgrešili, kakor vidite: Potušek 62-2, Reš 48-0, Arh 48-3, Podjed 42-4, Sekne 39-5, Košnik 36-4, Pogorelec 34-4, Gornik 31-6, Toplak 29-6 in Sušnik 24-6.

Zaključena letošnja lestvica prvenstva pa izgleda po odigranih dvanajstih kolih takole:

ISKRA A	4.690
ELEKTRO KRANJ	4.588
ISKRA B	4.577
PLANIKA	4.271
SAVA	4.241
TEKSTILINDUS	3.931
ENOTNOST	3.626
ELEKTRARNA SAVA	3.517
GRADIS	3.390
KAD	2.747
STANDARD	1.690

Sedaj pa spet smučiči na ramo

● BLAZ STUDEN — GIC ● Letošnja zima je vzradostila ljubitelje belega športa — smučarje. Ze več kot mesec dni je na Gorenjskem dovolj prilike za smuko in kdor se resno ukvarja s tem športom, je že lahko prišel na svoj račun.

Tudi mi se moramo pričeti pripravljati na tekmovalstvo. Kakor veste, bo letos spet tradicionalno tekmovalstvo usnarjev, gumarjev in čevljarjev z vse Slovenije za Storžičem. Letos moramo popraviti tisto, kar smo lani zamudili. Z izjemo v letu 1962 smo bili sicer vedno med najboljšimi. Lani pa smo bili brez vsakršnega treninga.

Vprašal sem o programu naših smučarjev tehničnega vodjo Staneta Rotarja, kakšna bodo letošnja tekmovalstva, ki se jih nameravamo udeležiti. Odgovoril je:

»Teško bo kaj! Vsi imamo pomanjkljivo in izrabljeno opremo. Kdor koli se bo hotel opremiti za letošnje nastope, bo moral odšteti najmanj 40.000 dinarjev. Zato ne bo dovolj prepotrebne denarja za treninge.

Upam, da nam bo naša komisija za šport in rekreacijo pomagala in nam omogočila vsaj najnujnejšo vadbo!»

Naši smučarji spet redno vadijo

KOVINAR	1.458
SAVA B	1.231
ZROP	393

Nekateri krožki niso nastopili v vseh kolih, zato imajo tudi občutno manjše število podrtih kegljev.

Naša naloga za prihodnje leto je torej jasna — napredovati moramo vsaj za dve mesti in se zriiniti med vodilno trojico. Treniramo dovolj, le med tekmovalji bo treba več zbranosti, preračunljivosti in umirjenosti! Če bo dovolj zanimanja, bomo nastopali vseskozi z dvema ekipama. In če bodo tekmovalci zares marljivi, najboljši, zanesljivi delavci v podjetju, ne bo težko urediti za dneve, ko bodo tekmovalja, primerne zamenjave v popoldanskih urah. Zato začnimo s še resnejšim delom takoj po novoletnih praznikih!

Kegljači »Triglava« na turneji po Avstriji

● AVUGUST POTUSEK — PLANSKO-ANALITSKE SLUŽBE ● Konec novembra so bili kegljači kranjskega »Triglava« na enotedenski turneji po Avstriji. V Kremisu in Brucku so odigrali po troje srečanj in v vseh šestih zmagali. V Kremisu so nastopili prvi dan v mednarodnem slogu 6 krat 200 lučajev ter premagali moško reprezentanco Spodnje Avstrije s 4.873 : 4.727. Najboljši na kegljišču je bil naš Miro Ambrožič, ki je podrl 866 kegljev. V naslednjem srečanju pa so naši kegljači premagali v disciplini 6 x 100 Austrijo z rezultatom 2.413 : 2.294, potem ko so zmagale že ženske z 2.302 : 2.024. Tudi v tem dvoboju je bil najboljši naš Miro.

Na močnega nasprotnika pa so naleteli naši kegljači v Brucku, kjer so moški zmagali komaj z razliko 36 kegljev in sicer 4.885 : 4.849. Zmagali so si priborile tudi ženske z rezultatom 2.309 : 2.260. Spoprijeli pa sta se tudi dvočlanski ekipi starejši članov. Z Rozmanom sva premagala domačina s 754 : 746 kegljev.

Obe kegljišči, kjer smo nastopali, sta opremljeni z električnimi napravami za avtomatsko postavljanje kegljev in vračanje krogel. To je velika pridobitev, očitno pa je, da zaradi jeklenih vrvic, na katerih vise keglji med postavljanjem, ovirajo samo padanje, kotlanje in rušenje kegljev. Zato so tudi rezultati na takih kegljišči nekoliko nižji.

Domačini so sprejeli povsod goste iz Kranja gostoljubno in v znamenju državnih prvakov. Na vsakem koraku so nam izkazovali znake spoštovanja in očito je, da tam visoko cenijo Jugoslovane in Jugoslavijo.

V Brucku nas je sprejel tudi tamkajšnji župan. Le-ta je ob pozdravu najprej poudaril, da je občina sedemdeset odstotkov v rokah socialistov in dejal: »Veste, tudi mi smo socialisti!« To pa niso bile samo prazne besede, saj Bruck slovi kot občina, kjer res

▲ Člani starega in novega odbora čete »Sivi jastrebi« na prvi seji novega odbora 24. novembra

Prva naloga: vključiti moramo nove člane

● TONI HORVAT — PNEVMATIKARNA II ● Na prvi seji po običnem zboru taborniške čete »Sivi jastrebi«, ki je bila dne 24. novembra, smo si razdelili funkcije ter vsakogar zadolžili za določeno delo. Za kaj je kdo zadolžen?

Naj kar naštejemo člane odbora in njihove zadolžitve! Toni HORVAT — starešina, Ivan ROLIH — načelnik, Tone PAUŠER — blagajnik, Marija FLIS — tajnik, Marjanca JAMNIK — gospodar, Ivan LEBAR, Jože ANTOLIN in Jože MISMAS — referenti za izlete in športna srečanja. Deveti

član našega odbora je Ljubo MILOSAVLJEVIĆ, član občinske taborniške zveze.

Naloge novega vodstva so zahtevne. Treba je popraviti, kar smo lani zamudili ali pogrešali. Precej drugače bo v bodoče, saj smo sedaj vsi člani naše čete skoroda skupaj. Večina nas stanuje v mladinskem domu. Tam bomo imeli dovolj možnosti za skupno delo tako na organizacijskem kakor tudi na taborniškem področju.

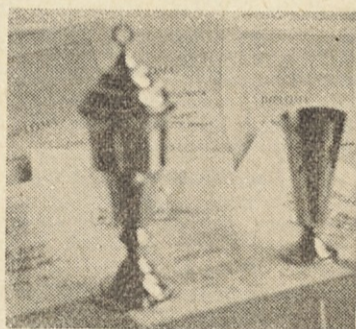
Zaradi neresnosti samih tabornikov pa imamo kar precej preglastic. Precej je takih, ki ne plačujejo redne članarine ali zamujajo sestanke. Zanimiva pa je velika udeležba, kadar priredimo kak izlet. Takrat pridejo tudi taki, ki sicer niso člani naše organizacije, radi pa hodijo v naravo. Kljub nekajkratnim pozivom, naj se nam pridružijo in naj se vključijo v našo četo, ni bilo uspeha. Nasprotno! Precej nedelavnih in neresnih članov smo črtali.

Tako nas čaka sedaj težka naloga. Vključiti moramo v svoje vrste vse tiste, ki bi radi delovali v taborniški organizaciji. Da olajšamo delo vsem tistim, ki so pripravljeni postati član čete »Sivih jastrebcev«, objavljamo v levem spodnjem delu te strani prijavnico. Izpolnite jo in jo oddajte pri dežurnih vratarjih. Naslovite jo na ime TONI HORVAT, obrat II!

skrbijo za delovnega človeka. Skrbno urejeni prostori za oddih in rekreacijo in razni drugi komunalni objekti so ponos temu mestu ob Muri.

Oba kluba — gostitelja, bosta na pomlad 1963 vrnila Kranjčanom obisk.

Tele pokale in diplome so si priborile naše sodelavke iz obrata Vrhnika

Lep uspeh vrhniških športnikov naj ne bo poslednji

● Za Dan republike so priredili na Vrhniku športna tekmovanja. Bil je to tek Republike. Organiziral ga je občinski ljudski odbor Vrhnika. Udeležili so se ga tudi člani našega kolektiva in bili precej uspešni, kakor kaže zgornja slika. Za odlično uvrstitev pri mlajših članicah in pri mladinkah je prejela naša Marija CELAR dva pokala. Marija je bila oba krat prva, njene sodelavke pa druge in tretje.

S tem so naši Vrhničani spet potrdili svojo športno dejavnost. Naj se njihova zbirka pokalov, diplom in ostalih spominskih daris še nadalje tako uspešno veča!

Marija Celar

PRIJAVNICA

Spodaj podpisani

ime in priimek: _____

rojen _____

po poklicu: _____ v _____

delam v podjetju: _____

na delovnem mestu: _____

stanujem: _____

se prijavljam za člana taborniške čete »Sivi jastrebi« in se obvezujem, da bom redno plačeval članarino ter se udeleževal vseh akcij, sestankov in izletov te prostovoljne organizacije.

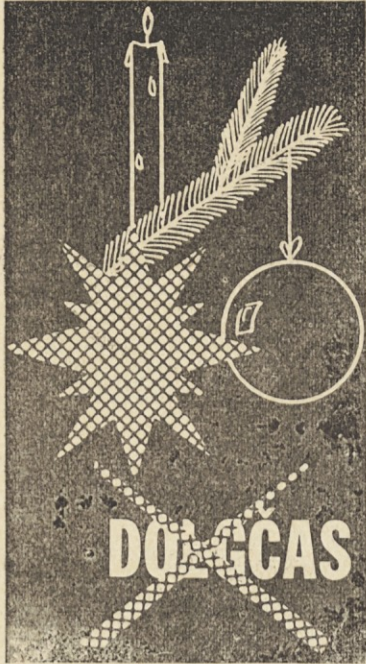
podpis _____

Srečno novo leto

vam voščijo

SAVSKI ŠPORTNIKI

Ali poznate kranjska podjetja?

Da preizkusite svoje znanje o kranjskih industrijskih, trgovskih in obrtniških podjetjih, smo vam pripravili za novoletne praznike nekaj orehov. Strite jih in mašli boste, česar na prvi pogled ni moč opaziti!

Izpolnjevanke

V označena polja vpišite pravilne rešitve na zastavljena vprašanja, pa boste lahko prebrali v navpičnem smeri zaokroženih polj našo najvažnejšo surovino!

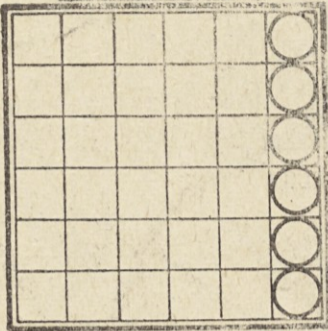
1. bankovec za sto dinarjev, 2. nepravilnost, 3. znan ruski basnopisec, dramatik in komediograf, 4. človek šibkega značaja, 5. glavno mesto Portugalske Gvineje (zapadna Afrika), 6. gora južno od Varaždina, tudi ime tovarne sadnih sokov.

V naslednjih stavkih je skritih več podjetij. Dobro in natančno preberite vse, pa boste našli vse!

ZA LJUBITELJE TISKA NI NAVADA, DA TI BI KO KRAVA DELALI S ČASOPISI. VES GORENJSKI TISK VZPLAMTI KO ISKRA, DA NITI VSA VAŠA HOTENJA NE POMAGAJO. KER SO NAŠI PLANI KAR VISOKI, DRUŽBENI STANDARD OD STANOVANJ IN TEKSTILA DO ELEKTRO APARATOV PA SE,

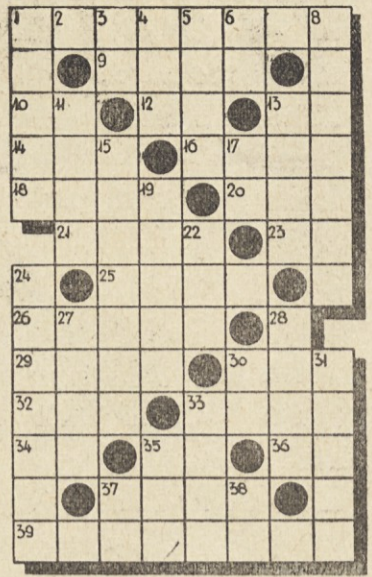
KOT ZELITA DRUŽBA IN KOMUNA, NE JADIKUJMO! ČETUDI JE NA PRIMER KUR MALO, JE LENA ROKA STORILA SVOJE. ZNANEČ PIŠKUR DREV ROPAL, PO MESTU JE, LE NA SVOJE JE PRIŠEL. TISTI, KI NOČE POŠTENO DELATI, ZA ZAPAHU OBSEDI!

Ker boste imeli čez praznike časa na pretek, poskusite še sami sestaviti kak primeren odstavek, v katerem bodo skrite besede iz gumarske stroke. Če boste s svojim orehom zadovoljni, nam ga pošljite. Objavili ga bomo in razpisali za reševalce nagradno tekmovanje. Zato ne pozabite pripisati svojega imena in točnega naslova. Komu naj damo sicer za službeni honorar?

KRIŽANKA

VODORAVNO: 1. 18., 20., 26. in 39. naše novoletno voščilo vsem članom kolektiva in vsem delovnim ljudem Jugoslavije, 9. znana modna hiša v Parizu, 10. igralna karta, 12. slovenski skladatelj, doma iz Žalca, 13. začetnici imena in priimka znamenite ruske umetnice klasičnega baleta, 14. godalni instrument, 16. enako, 18. USPE, 20. pasji glas, 21. tuje žensko ime, 23. prislov, 25. geološka doba (brez zadnje črke!), 26. napolnjeno, 29. turško žensko ime, 30. nekdanja kraljevina Srbov Hrvatov in Slovencev, 32. sukaneč, 33. naprava za zvezovanje ujetnikov, 35. okrajšava za opus, 36. začetnici imena in priimka znanega angleškega ekonomista

zaradi svoje »Teorije o prebivalstvu«, 37. parazitska gljivica, ki živi na žitaricah.

NAVPIČNO: 1. kraj v srednjem delu indonezijskega otoka Fumatre, 3. začetnici imena in priimka francoskega slikarja in grafika iz 19. stoletja, 4. rana na želodcu, 5. oblika glagola »nositi«, 6. oranje, 8. predvidevanje nečesa, 11. nemško pleme, 13. koralni greben, 15. krajše letenje, polet, 17. začetnici imena in priimka znanega švedskega raziskovalca in potopisca Tibeta in Transhimalaje, 19. nekdanja Ljubljana, 22. srbohrvaško moško ime, 24. sam od sebe, iz lastnega nagiba, 27. znani slovenski skladatelj, 28. domišljav, nepristopen, zaverovan vase, 30. 19. in 18. črka abecede, 31. posvečeno, 33. že sto let stara avtomobilska trdnjava, 35. kazalni zaimek, 37. kratka za sveči, 38. kazalni zaimek.

Za praznične dni, ki so pred vami, smo pripravili nekaj več ugankarskega razvedrila. Prav gotovo se boste lotili tokrat prvič objavljene skandinavske križanke, ker je nagradna. Tistim, ki pa se lotevajo zapletenejših zank in orehov, pa svetujemo še križanko, izpolnjevanke in razrešitev skritih imen!

Uredništvo

SKANDINAVSKA
KRIŽANKA

Tri novoletne nagrade

Ste že kdaj reševali križanko, kakršno vidite spodaj? Ne! No, četudi izgleda precej zapletena, si ne bo treba preveč beliti glav. Skandinavske križanke, kakor jih imenujemo v ugankarskem svetu, so celo lažje od običajnih. Zato kar hitro svinčnik v roke! Pokličite na pomoč še svoje domače in razrešite jo!

ČE BOSTE KRIŽANKO PRAVILNO RAZREŠILI, VPISALI V OBJAVLJENI KUPON SVOJE IME IN TOČEN NASLOV TER CELO KRIŽANKO IZREZALI TER JO POSLALI PO POŠTI ALI OSEBNO ODDALI V UREDNIŠTVU NAŠEGA LISTA NAJKASNEJE DO SOBOTE, 12. JANUARJA 1963, SE LAHKO POTEGUJETE ZA ENO OD DENARNIH NAGRAD. Z ZREBOM BOMO RAZDELILI MED REŠEVALCE TRI DENARNE NAGRADE IN SICER ZA 3.000, 2.000 IN 1.000 DINARJEV!

»Lahko tistim, ki znajo reševati skandinavske križanke!« bo dejal ta ali oni. »Toda težko meni, ker tega ne znam!« No, da ne bo prevelikih težav, nekaj kratkih nasvetov!

V desnem spodnjem delu naše križanke vidite fotografijo preše in puščico, ki je speljana v vrsto s petimi prostimi kvadrati. Ker vemo, kaj slika predstavlja, vpišemo pravilno rešitev PREŠA. V kvadratu nad črko P iz besede PREŠA najdemo tri vprašanja. Srednje zahteva skrajšano obliko za besedo PRIMER. To poznamo, saj nam okrajšava PR. ni neznan. Zgornje pa vprašuje po kazalnem zaimku. Tudi pri tem ne bomo zgrešili, če vpišemo besedico TE. Preostane še spodnje vprašanje, ki poišče po starem slovenskem mestu. Ker že vemo za prvi dve črki P in T, kaj lahko ugotovimo, da je pravilni odgovor edino PTUJ! No, tako rešujemo vse dotlej, dokler niso izpolnjena s črkami vsa prazna polja — križankini kvadrati.

Pa še nekaj! Za razpisane nagrade se lahko potegujejo le člani kolektiva, njihovi ožji svojci — oče, mati, sin, hči ter žena ali mož — in poleg naših nekdanjih delavcev — upokojencev, še naši študenti, učenci poklicne gumarske šole in nekdanji sodelavci, ki služijo sedaj kadrovski rok!

V novem letu bi radi razširili krog sodelavcev in sestavljalcev ugankarskega kotička. Prav gotovo je med bralci veliko takih, ki jim je sestavljanje križank, ugank, rebusov, orehov, piramid, izpolnjevanj, zank in podobnega, konjiček! Veseli bomo vsakega sodelavca, zato se oglasite takoj po praznikih v uredništvu!

Ime in priimek .....

Točen naslov .....

	REŽISER ZANUCK	CIGANČEK VRASTA SAJ	DRŽAVNE ELEKTRO SLOVENSKE NAJSTRAŠEJŠI TABORNIK	ČE ANILČINSKI KITIM IME SLAVNA VOJNA KRAJNSKE	PREIZKUS ČISTILNO SREDSTVO	
	JAPONSKI FILMSKI REŽISER	TOLE			MANGANO STRIČEK	
STIKOL			PETELINSEK	ALFA NAŠE ABECEDNE	BITROJEN + STIKOL	
VOZNIČKA				IGOR NOVAČIČ POKRAJINA ALJI		MEKS. M. IME
IZVOZ	KRIMSKO: 10 SMER, TEČAJ	HRVA PAI NEGERADU PODLET TEHNIK (KAT)		EGIPČ. BOŽANSTVO STAROSLOV BOŽANSTVO	KETON BOŽANSTVO AN POMOČ KRAJON GRANDE	
IZDELOV KRUHA	LUDVIK PAVŠAR	DUŠIK				
JADRNIKA S TREMI JAMBORI				KITAJSKA (SRBOHRV.)		IZVOLI
KRATICA SOC. ORŽANE HVRISKI FILM (FON.)	VODIK ODISEJEVA DOMOVINA		LETOV NA PRORANU	SLATO (FABR.) FINO DROBLJENO		ZAGREB TOVARNA GUME
VZKLIK ZACUDEMA NAŠA DOM SLAVINA TEŠOVJE VJUZA JAD	TELEVIZIJA POJAY PRI VODI		AM. FILM DI.	SPEY		PREBIV. ANTIKE SINOGLISA
NACIN VOJSKOVANA		POLEG LADNOST VULKANIZ. TURKANSKI HELMUTI.		Ž. IME ZGLEJNI DEL PUSČAVE	ALUMINIJ	NA KO DVA REPUBLIKA POZORNI ZVOKI GLAZBE
KAR			DUŠIK (SRBOHRV.)			KAR. ZAMEK PRIMER SVAKO SLOVENSKO MESTO
NI TEŽKO			17. ČRKA			
			JUS			

ŽELJE UREDNIŠTVA

UREDNIKU VEČ DOPISOV

EE PNEUMATIKARNI
PIPO V KADILNICI

ROKOMETAŠEM MANJ
GOLOV (PREJETIH)

ABONENTOM D.R.
VEČ ČISTOČE

DELAJSKI
RESTAVRACIJI VEČ
KOZARCEV, OPREME IN...

DIREKTORJU
MAGIČNI MONITOR
ZA KONTROLO...

POKLICNI GUMARSKI ŠOLI
MOST DO TOVARNE...

INTEGRACIJA

ZDRAVNIKU VEČ ČASA ZA
PREVENTIVO...

EE TEH. IZDELKI
VELIKO...

KEGLJAČEM
VELIKO
KROČLO...

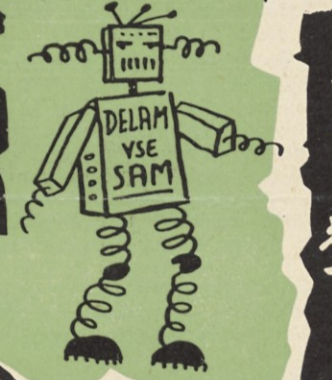
REFERENTU
ZA DRUŽBENI
STANDARD

SIND. PODRUŽNICI VEČ
DELA..

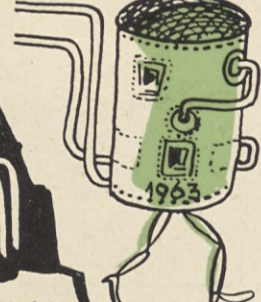
ORG. ZK AKCIJSKI PROGRAM..

LMS - VELIK MUHOLOVEC, DA
BODO MANJ LOVILI ČLANE ZA KMP

EE ENERGETIKA I...
LOZJETI!

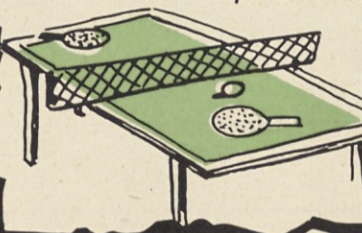
FOTOREPORTERJU
LOZJETI!

SIND. TV, DA
BI DOBIL MLADE
(ENEGA ZA
MLADINSKI DOM)

IGRALCEM
NAMIZNEGA TENISA..

UD UDOBNE „KENEDY“
STOLE ZA DOLGE SEJE

GUMAR.
INSTITUTU..

VSEM ČLANOM
KOLEKTIVA
PLAČO ŽE..

MEHANIČNI DEL.
V NEDELJAH
PREPOVEDANO

SKUPŠČINI
KOLEKTIVA
ZA MOČ..

KONSTRUKTORJEM TRAKOVE
KI SE SAMI KRAJŠAJO...

VRHNIČANOM
VEČ DELA, DA BD VEČ

KOMUNI
KRANJSKEMU OKRAJU
IZPOLNITEV NAŠEGA PLANA za 1963

KOLEKTIVU za l. 63

PRILOGA ŠT. 2

glasilo delovnega kolektiva »SAVA« Kranj

Problematika s področja socialnega zavarovanja in s področja zdravstvenega stanja kolektiva tovarne gumijevih izdelkov »SAVA« Kranj z vidika reforme socialnega zavarovanja

II. del

Zakaj je potreben prikaz nekaterih podatkov o zdravstvenem stanju in o izdatkih za socialno zavarovanje ter preventivno dejavnost?

Odgovor na to vprašanje najdemo v uvodnem, to je prvem delu naše problematike, ki smo jo objavili v Prilogi št. 1 dne 31. avgusta. Ker je prvi del bolj splošen, je nujno potrebno v drugem delu prikazati konkretne podatke in rezultate o pričujoči problematiki. To je s stališča položaja gospodarskih organizacij, v katerega jih postavlja reforma socialnega zavarovanja, še posebej nujno potrebno. Res je sicer, da so številke, zlasti če jih je mnogo, za bravca suhoparne. Res pa je tudi, da si dejanskega stanja brez takih podatkov ne moremo predstavljati. Zato tudi so podatki v tako obširnem pregledu, kakršen je naš, nujno potrebni!

Poglejmo najprej nekaj podatkov o nesposobnosti za delo v kranjski komuni ter v posameznih gospodarskih panogah, o obolenosti zavarovancev ter o poškodbah pri delu!

Na diagramu št. 1 lahko vidite, kako je naraščalo v zadnjih treh letih število prebivalcev naše komune in kako se je večalo število zavarovancev. Očitno je, da je vsako leto večji delež prebivalcev socialno zavarovan, število neza-

V prvi številki naše Priloge smo vas, dragi bravci, po bliže seznanili z osnovnimi reformami na področju socialnega zavarovanja, do katerih je prišlo s sprejetjem Zakona o zdravstvenem zavarovanju. Zvedeli ste, zakaj je treba uskladiti zahteve in želje na področju socialnega zavarovanja z materialnimi možnostmi družbe, zakaj je prišlo do sprememb v socialnem zavarovanju, kakšne so osnovne značilnosti Zakona o organizaciji in financiranju socialnega zavarovanja, kakšna je nova organizacija socialnega zavarovanja in kako bo v prihodnje z zagotavljanjem in trošenjem sredstev v te namene. Vse to pa je šele uvod v bistveni drugi in tretji del obširne problematike socialnega zavarovanja. V današnji Prilogi namreč posredujemo komentirane tabelarične in grafične primerjalne podatke obolenj, izgub delovnih dni in izdatkov za socialno zavarovanje ter samo preventivno dejavnost v naši komuni, še posebej in podrobno pa v našem kolektivu. Temu slede zaključki in predlogi. Prav o poslednjih naj kolektiv kar se da na široko razpravlja. Upamo, da ne bo ekonomske enote, ki se v prihodnjih dneh ne bo odločila sklicati sestanek celotnega kolektiva ter nanj povabiti strokovnjake našega podjetja, ki se ukvarjajo z obravnavano problematiko. Le konkretno obravnavanje nakazanih problemov in predvidenih predlogov lahko pripelje do končnih sklepov, ki naj korenito rešijo pereče probleme s področja zdravstvenega in socialnega zavarovanja v našem kolektivu.

varovanih pa se temu primerno zmanjšuje.

Na diagramu št. 2 smo prikazali, koliko je bilo v letu 1961 nesposobnih za delo po posameznih mesecih od skupno 21.321 zavarovancev. Razberete lahko tudi, kolikšen je bil pri tem delež porodnic. Zaradi zanimivosti smo tudi primerjali odstotek nesposobnih za delo v letu 1961 in v letu 1960. — Opazimo, da je le-ta za malenkost nižji lani od predlanskega, toda doba zdravljenja je bila lani precej daljša kot predlanskim.

Zanimiv je tudi pregled poprečno izgubljenih delovnih dni na enega bolnika v nekaterih kranjskih podjetjih, ki imajo lastne obratne ambulante. Na diagramu št. 3 smo prikazali primerjavo za podjetja Sava, Iskra, Tiskanina, Inteks in Planika po posameznih letih za čas od leta 1956 do 1961. Očitno je, da so bile izgube delovnih dni na enega bolnika najmanjše v podjetju Iskra, največje pa v podjetju Inteks in da je naše podjetje s tega vidika na drugem mestu.

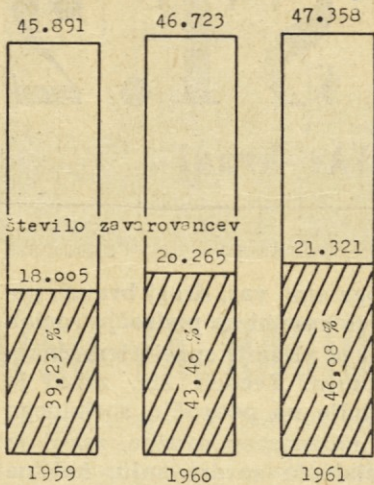
Na diagramu št. 4 smo prikazali v indeksih gibanje števila zdravniških pregledov v štirih kranjskih podjetjih — Savi, Iskri, Tiskanini in Planiki. Za osnovo smo

▼ Redne gasilske vaje so najboljša vadba kolektiva zoper morebitni požar

število prebivancev v komunih

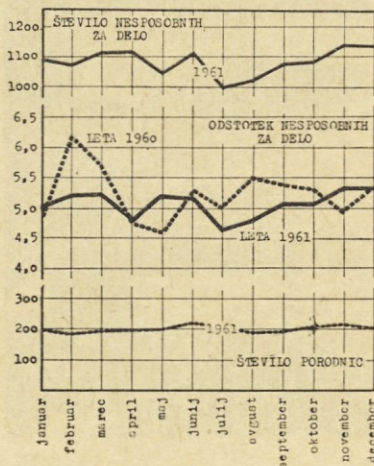

DIAGRAM 1 – število prebivancev in zavarovancev v kranjski komunih

vzeli leto 1955 ter glede na takratno število opravljenih zdravniških pregledov primerjali število letih v poznejših letih. Očito je, da so zdravniški pregledi najprej počasi naraščali v vseh obravnavanih podjetjih, razen v našem. Potem so pričeli spet padati samo v Tiskanih in pri nas, kasneje še v Iskri in Planiki. V lanskem letu pa se je število spet povečalo. Če je bilo v preteklih letih manjše število zdravniških pregledov na račun povečane preventivne dejavnosti obratnih ambulant, potem je to vsekakor razveseljiv pojav. Če pa temu ni tako – na to opozarjajo porasti v lanskem letu, moremo sklepati, da se je ali poslabšal obseg ali pa kvaliteta zdravstvenega varstva!

Iz primerjave poškodb pri delu v nekaterih gospodarskih dejavnostih za zadnja tri leta, katere zaradi pomanjkanja prostora ne moremo objaviti, je moč razbrati, da število poškodb pri delu iz leta v leto narašča. Povečuje se tudi število izgubljenih delovnih dni

DIAGRAM 2 – gibanje števila nesposobnih za delo v I. 1961

ter povprečna doba zdravljenja. To je z vidika dobro organizirane higiensko-tehnične varstvene službe ter vloženi sredstev v te namene skoraj nerazumljivo. Prav gotovo zahteva zato ta pojav podrobnejše obravnavanje. Verjetno bo treba raziskati, zakaj in od kod vedno pogostejše poškodbe?

Kako pa je z obolenji, izgubljenimi delovnimi dnevi in potrošenimi sredstvi za socialno zavarovanje, za nadomestila osebnega dohodka do sedem dni, za higiensko-tehnično varstvo in za zdravstveno preventivo v našem podjetju?

Poglejmo najprej, kako je z obolenji in izgubljenimi delovnimi dnevi:

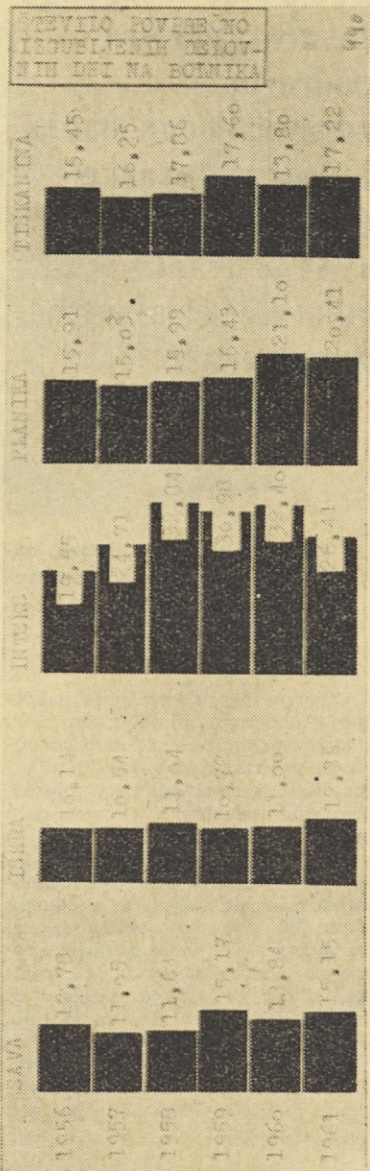
I. POL-LETJE	% OBOLELIH	IZGUBLJENIH DEL. DNI
1960	5,13	9.970
1961	5,36	11.709
1962	5,30	11.881

Četudi se je v letošnjem prvem polletju odstotek obolelih nasproti istemu obdobju leta 1960 povečal, nasproti istemu obdobju leta 1961 pa nekoliko zmanjšal, opažamo iz leta v leto naraščanje števila izgubljenih delovnih dni.

Zanimiv je tudi primerjalni pregled mesečnega gibanja deleža obolelih od vseh zaposlenih v prvem polletju leta 1962 in 1961, kakor ga prikazuje diagram št. 5. – Letos je bilo v primerjavi z istim obdobjem lanskega leta le malenkostno manj obolelih. Zanimivo pa je, da je bilo lani število obolelih v naraščanju vseskozi od januarja do marca ter spet v aprilu, letos pa samo v februarju. Če je bil to rezultat vplivanja javnega mnenja in številnih razprav o tej problematiki, je pojav pozitiven. Je namreč odraz prizadevanj družbenih organov in ostalih poklicanih činiteljev za zmanjševanje stroškov na področju zdravstvenega zavarovanja.

Primerjava izgubljenih delovnih dni po posameznih grupah obolenj ali vzrokov opozarja, da je letos v primerjavi z lanskim prvim polletjem precej poraslo število izgubljenih delovnih dni zaradi boleznih dihal. Lanj smo izgubili zato 1590 delovnih ur, letos pa kar 3068 ali za 93% več. To je prav gotovo resno opozorilo, da bo treba nekaj ukreniti. Zoper influenco, ki je najpogostejši pojav med boleznimi dihal, se bo treba odločno boriti z vsemi sredstvi. Podjetje se bo moralo vključiti v akcijo za cepljenje proti njej, ker bo le-ta

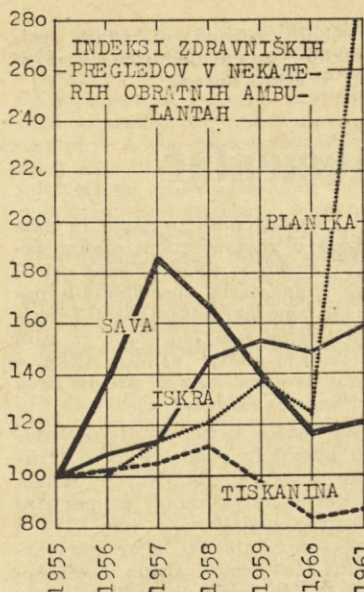
organizirana že verjetno v začetku prihodnjega leta. Poseben problem pa predstavljajo tudi poškodbe pri delu in izven dela. Zlasti še z vidika novih predpisov. Le-ti namreč nalagajo gospodarskim organizacijam precejšnje materialne obveznosti pri zdravstvenem varstvu. Zato utegnejo biti izdatki poleg nastale gospodarske škode zaradi odsotnosti ponesrečencev z dela še izredno veliki zaradi zdravljenja do 30 koledarskih dni! Kako je z izgubljenimi delovnimi

DIAGRAM 3 – pregled izgubljenih delovnih dni na enega bolnika

dnevi po posameznih grupah obolenj, vidite na grafikonu št. 6.

Posebno zanimiva pa je pogleditev v pregled nezmožnosti za delo in izgubljenih delovnih dni po posameznih ekonomskih enotah za prvo polletje 1961 in 1962, ki ga objavljamo na četrti strani.

▲ **DIAGRAM 4** — indeksi zdravniških pregledov v nekaterih obratnih ambulantah v Kranju

In ker je važno zvedeti tudi za izdatke oziroma prispevke za socialno zavarovanje za nadomestilo osebnega dohodka do 7 dni, za izdatke za HTV namene in za zdravstveno preventivo, še nekaj besed o tem!

V času od začetka leta 1959 do konca junija 1962, to je v treh letih in pol smo v našem podjetju potrošili naslednja sredstva:

- **REDNI PRISPEVKI ZA SOCIALNO ZAVAROVANJE** — 450.990.039 dinarjev,
- **SPOŠNI DOPOLNILNI PRISPEVKI ZA SOCIALNO ZAVAROVANJE** — 33.167.581 din,
- **DODATNA STOPNJA PRISPEVKA ZA SOCIALNO ZAVAROVANJE** — 37.855.147 din,
- **NADOMESTILA OSEBNEGA DOHODKA DO 7 DNI** — 56.403.529 dinarjev,
- **IZDATKI ZA HTV, ZA TOPLI OBROK, MLEKO ITD.** — 135.981.178 dinarjev,
- **IZDATKI ZA ZDRAVSTVENO PREVENTIVO (DOTACIJE AMBULANTI)** — 11.052.300 din.

Skupni znesek 602.275.744 dinarjev je bremenil sklad naših osebnih dohodkov v višini 483.366.620 dinarjev, materialne stroške pa v višini 118.909.154 dinarjev!

Kakšen denar je to, si lahko mislimo. Zato bo treba v prihodnje temeljito premisliti, v kakšne namene bomo sredstva še uporabljali ter kako, saj je očito, da se bo z novim zakonom o socialnem zavarovanju delež iz sklada naših osebnih dohodkov precej povečal!

- **KAKO PA JE S TEMI PROBLEMI V EKONOMSKIH ENOTAH**

Osnovna značilnost tabelaričnega pregleda podatkov po nekaterih vidikih zdravstvenega stanja čla-

nov kolektiva po EE (EE = ekonomska enota!) za I. polletje leta 1962 nasproti istemu razdobju leta 1961 je, da se kaže tendenca naraščanja. Izjema je le pojav izgube delovnih dni, ki je za 0,21 odstotkov nižji od I. polletja leta 1961.

Silno zanimivi so podatki po posameznih EE. Tu naj omenimo samo nekatere najbolj značilne:

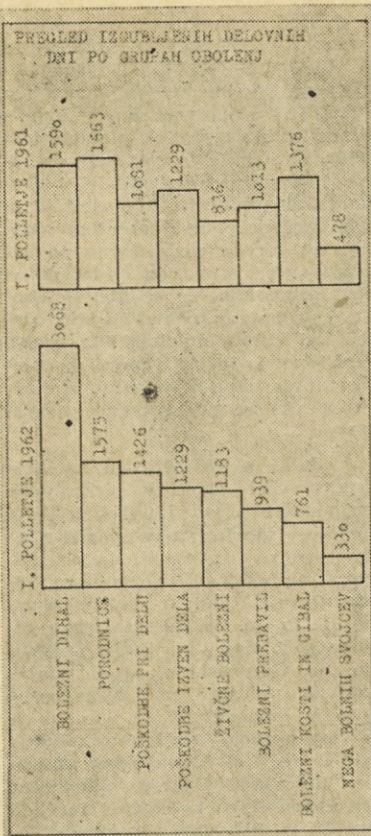
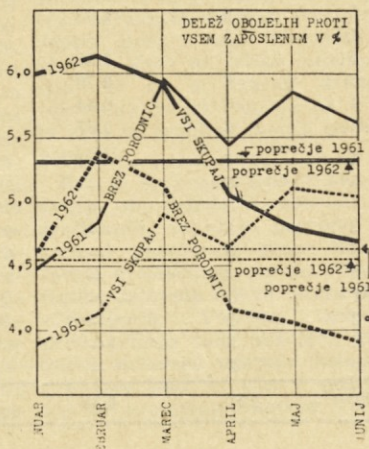
● Podatki EE PNEVMATIKARNA I kažejo v I. polletju letos nasproti I. polletju leta 1961 po nekaterih vidikih za sedaj večji porast. Ker je povprečno število zaposlenih letos enako lanskemu, ne vzbujajo ti podatki samo pozornosti, pač pa terjajo temeljito analizo. V takih pogojih se pač proizvodnja ne more razvijati normalno. Poleg tega pa se lahko vprašamo, ali ni prav ta EE, katere precejšnje število delavcev je v GIC (GIC = Gumarski izobraževalni center) največ prispevala k temu, da mora GIC s 1. avgustom letos zaradi previsokega bolezenskega staleža plačevati posebno stopnjo prispevka v višini 4%. Zato bi nakazane probleme v tej EE kazalo temeljito proučiti!

● EE PREMAMOVALNICA ima dve značilnosti: V prvem polletju letos nasproti istemu razdobju leta 1961 je skoraj za enkrat poraslo število obolelih. Od tega kar 4 s poškodbami, medtem ko v I. polletju lanskega leta poškodb sploh ni bilo. Ker so v tej EE pogoji dela izredno težki, bo treba te probleme prav tako čimprej proučiti.

● V EE VALJARNA II se je v I. polletju letos nasproti istemu razdobju leta 1961 število obratnih nezgod znižalo za več kot enkrat. To je zelo pozitiven rezultat in ga kaže popularizirati; še zlasti, ker je posledica premiranj delavcev, ki v enem koledarskem letu ne doživijo nezgod.

● Nasprotni primer EE valjarne II je EE PNEVMATIKARNA II. V tej EE so poškodbe v I. polletju letos nasproti I. polletju leta 1961 narasle za enkrat več. Zato

▼ **DIAGRAM 5** — delež obolelih proti vsem zaposlenim v našem podjetju

▲ **DIAGRAM 6** — pregled izgubljenih delovnih dni po grupah obolelih

ta dva nasprotujoča si pojava ne zaslužita samo določene pozornosti, pač pa zahtevata temeljito proučitev.

● V EE PREVLEKE VALJEV sta si zelo nasprotna pojava o izgubi delovnih dni in obratnih nezgod. Medtem ko je število izgubljenih delovnih dni v I. polletju letos nasproti I. polletju lanskega leta naraslo več kot za enkrat, obratnih nezgod v I. polletju letošnjega leta sploh ni bilo!

● Precejšnja pozornost vzbujajo porast števila obolelih in zlasti še izguba delovnih dni v EE VRHNIKA in sicer v I. polletju letos nasproti I. polletju leta 1961. Ta porast je skoraj enkrat večji.

● Porast števila obolelih in zlasti še števila izgubljenih delovnih dni, ki je za več kot enkrat večje v I. polletju letos nasproti istemu razdobju lanskega leta v EE MEHANIČNA DELAVNICA II, vzbujajo prav tako določeno pozornost, še posebej, če te podatke primerjamo s podatki EE MEHANIČNA DELAVNICA I, ki ima zaposlenih isto število delavcev kot EE mehanična delavnica II.

● Nad vse pozitiven primer pa kaže EE ENERGETIKA, kjer se je število obolelih v I. polletju nasproti istemu razdobju lanskega leta za več kot 2-krat zmanjšalo. Prav isto velja tudi za število izgubljenih delovnih dni.

● Med strokovnimi službami izstopata EE NABAVNE SLUŽBE in GUMARSKI INŠTITUT zaradi občutnega porasta števila obolenj in izgubljenih delovnih dni v I. polletju letos nasproti I. polletju leta 1961. Zato kaže ta dva primera temeljito proučiti, zlasti še v Gumarskem inštitutu, ki doslej še ni plačeval posebne dopolnilne stopnje prispevka za zdravstveno zavarovanje. In če se situacija ne bo spremenila, če se število obolenj ne bo zmanjšalo, bo tudi njega kaj kmalu doletela ista usoda, kot tovarno in GIC; moral bo plačevati posebne dopolnilne stopnje prispevka za zdravstveno zavarovanje.

Podatki o izdatkih za socialno zavarovanje, HTV in zdravstvene preventivne v zadnjih treh letih in pol so v tabelaričnem pregledu tako nazorno prikazani, da pravzaprav ne zahtevajo posebnega komentiranja. Vendar naj poudarimo le to, da naš kolektiv prav gotovo sodi med tiste redke kolektive na Gorenjskem, ki so vložili največ sredstev za zdravstveno zaščito delavcev. V te namene je v omenjenem razdobju kolektiv vložil več kot 66 milijonov dinarjev ali 63.000 dinarjev povprečno na enega člana kolektiva. Ta slika pa bi se bistveno spremenila, če bi k tej vsoti prišteli še 308 milijonov dinarjev, vloženi za gradnjo stanovanj in več kot 15 milijonov dinarjev za letni oddih, kar tudi v znatni meri vpliva na izboljšanje zdravstvenega stanja kolektiva.

Iz teh vidikov je prav gotovo razumljiva sankcija ali kazen, ki jo kolektiv drago plačuje v obliki posebne stopnje prispevka za zdravstveno zavarovanje. Vplačana vsota v zadnjih treh letih in pol znaša blizu 38 milijonov dinarjev. Nerazumljiva je ta sankcija tudi zato, ker izboljšana preventivna služba, ki pravočasno vpliva predvsem na težje primere bolezni, omogoča sicer porast izgube delovnih dni v prvem štadiju, pomeni pa velik prihranek socialnemu zavarovanju kasneje. Zaradi tega smo se zoper odločbo Okrajnega zavoda za socialno zavarovanje Kranj z 28. julija letos, ki se nanaša na to, da mora podjetje še vnaprej plačevati posebno stopnjo prispevka v višini 4% (s 1. avgustom letos pa še GIC), popolnoma upravičeno pritožili na Republiški zavod za socialno zavarovanje. Glede tega sklepamo, da smo tudi v primeru, če pritožba ne bo ugodno rešena, s tem storili velik preventivni ukrep pri bodočem financiranju socialnega zavarovanja. Sodimo namreč, da smo s prepričljivimi utemeljitvami v pritožbi uspeli prepričati nekatere faktorje socialnega zavarovanja, da kolektiv »SAVA« neutemeljeno plačuje omenjeno stopnjo prispevka in da bi tudi v bodoče bilo neutemeljeno plačevati izredni prispevek. Če bomo s tem in še z drugimi ukrepi, ki bodo morali nujno vplivati na znižanje obolenj in izgub delovnih dni uspeli, da ne bomo več plačevali

posebnih oziroma izrednih prispevkov, potem bomo naš osnovni cilj v celoti dosegli.

Komentar

S tabelaričnimi pregledi in grafiki o zdravstvenem stanju zavarovancev v občini Kranj oziroma v nekaterih gospodarskih panogah smo skušali prikazati le najznačilnejše podatke. Zato iz njih ni možno dobiti celotne slike o zdravstvenem stanju prebivalstva oziroma zavarovancev.

Za boljše razumevanje nekaterih podatkov o obolenjih, o izgubah delovnih dni, itd. v našem podjetju, so prikazani primerjalni pregledi podatkov o tem. Ti so dokaj pomanjkljivi in ne odgovarjajo. Žal drugih nismo mogli dobiti. Kljub temu pa se iz njih da izbrati marsikakšno zanimivo ugotovitev. Sicer pa je o najznačilnejših podatkih ob določeni tabeli že podan kratek komentar.

Nekateri podatki o zdravstvenem stanju kolektiva — nekaj od njih smo jih prikazali v posebnih tabelah — niso nič kaj razveseljivi. Značilnost zanje je, da imajo od leta 1959 dalje stalno tendenco naraščanja. Izjema so le podatki iz I. polletja letos, ki so nasproti istemu obdobju leta 1960 v rahlem upadanju. Posledica naraščanja obolenj in izgub delovnih dni se čuti tudi na drugih področjih. Poleg vse večjega izpada delavcev iz proizvodnje in zaradi te-

EKONOMSKA ENOTA	ZA DELO NEZM. POPR. NA MESEČ		IZGUBLJENIH DELOVNIH DNI V %			
	1961	1962	ZARADI NEZGOD		SKUPAJ	
			1961	1962	1961	1962
VALJARNA I	16	13	1,06	0,17	7,23	6,66
PREŠANI IZDELKI	14	16	0,06	0,20	5,91	6,62
TEHNIČNI IZDELKI	30	25	0,82	0,92	25,58	8,81
PNEVMATIKARNA I	23	42	1,08	0,26	5,96	10,70
PREMAZOVALNICA	4	4	—	0,12	4,89	7,17
VALJARNA II	11	12	0,76	0,25	7,10	6,69
PNEVMATIKARNA II	27	27	0,41	0,81	5,95	5,94
ROTACIJSKE PREŠE	2	2	0,49	0,6	3,22	2,27
PREVLEKE VALJEV	5	6	0,67	—	4,28	9,29
OBRAV VRHNIKA	8	12	—	—	3,67	6,16
TRANSPORT	3	5	0,05	—	3,60	2,99
GRADBENA SKUPINA	5	4	1,03	—	10,27	7,19
MIZARSKA DELAVNICA	1	1	—	—	6,04	1,49
MEHANIČNA DELAVN. I	5	7	0,29	0,51	5,03	5,84
MEHANIČNA DELAVN. II	6	8	0,78	0,87	3,46	7,81
ELEKTRO DELAVNICA	4	3	0,54	—	4,92	3,73
ENERGETIKA	6	2	0,67	0,62	8,72	2,44
SLUŽ. ZA ORG. PROIZ.	4	5	—	—	2,06	2,07
SEKRETARIAT	5	6	—	0,11	8,88	5,38
KADROVSKE SLUŽBE	1	1	—	—	3,65	1,55
	3	6	—	1,21	3,69	8,99
PRODAJNE SLUŽBE	6	6	—	—	5,17	3,86
FINANČNE SLUŽBE	5	4	—	—	5,19	2,33
STAT.-ANALIT. SLUŽBE	1	1	—	—	1,04	0,93
DELAVSKA RESTAVRAC	2	2	—	—	3,32	4,00
GUMARSKI INŠTITUT	2	5	—	—	1,14	3,57
TRGOVSKA MREŽA	1	2	—	3,61	7,73	10,66
SKUPNO VSE PODJETJE	200	227	0,36	0,37	6,07	6,31

ga povzročene gospodarske škode, se stalno večajo tudi denarni izdatki. Le-te plačuje podjetje v obliki posebne stopnje prispevkov za zdravstveno zavarovanje. Ta stopnja znaša že več kot eno leto 4% ali blizu 2 milijona dinarjev na mesec. Ta sredstva se trenutno črpa iz materialnih stroškov. S 1. januarjem prihodnjega leta pa jih bomo morali plačevati iz čistih osebnih dohodkov; seveda, če ne bomo znižali števila obolenj in izgub delovnih dni! Zato se ob takem stanju lahko resno zamislimo.

Za stanje, kakršno je v podjetju, bo treba najprej poiskati vzroke. Teh je gotovo več. So objektivni pa tudi subjektivni. Obstajajo pri članih kolektiva, pri delu nekaterih strokovnih služb in v samem sistemu socialnega zavarovanja, oziroma v organizaciji zdravstvenega varstva. V zadnjem času pogosto ugotavljamo, da je med obolelimi zavarovanci tudi precej namišljenih, takomenovanih »zdravih« bolnikov. Naš kolektiv glede tega prav gotovo ni izjemen primer. Možnosti za take pojave pri nas lahko iščemo v naslednjih ugotovitvah:

● V podjetju je zaposlenih več kot ena četrtina takih članov kolektiva, ki imajo svojo zemljo in jo v prostem času po delu v tovarni obdelujejo. Zaradi tega mnogokrat izostajajo; često tudi na račun bolezenskega dopusta!

● Po podatkih sodnih organov imamo v podjetju v primerjavi z nekaterimi drugimi večjimi podjetji iz Kranja relativno največ alkoholikov-prestopnikov. Tudi ti izostajajo z dela; večkrat tudi na račun socialnega zavarovanja!

● V podjetju je tudi precej takih delavcev, ki jim je dodatni zaslužek drugje mnogo bolj pri srcu, kot redno in intenzivno delo v podjetju. Zato, če le morejo, izostajajo z dela, da na račun bolezenskega dopusta lahko delajo drugje. Ni osamljen primer nekega našega kvalificiranega delavca, ki v času bolezenskega dopusta cel dan intenzivno opravlja svoje poklicno delo drugje, tako da s tem vznemirja celo širšo okolico in povzroča proteste. To, da zavarovanci reagirajo na take pojave, je dobro znamenje. Pomeni pravzaprav začetek družbene kontrole. Pomeni to, kar družbena skupnost z novimi predpisi želi doseči, to je vzbuditi pri zavarovancih čimvečji interes za čim racionalnejše trošenje sredstev socialnega zavarovanja. Hkrati pa je razumljivo, da sama reakcija zavarovancev do negativnih pojavov še ne bo rešila problemov. Pri tem bo morala odigrati glavno vlogo zdravstvena služba. Če pa ta ne bo imela dovolj poslušna do takih in podobnih problemov, jih ne bo učinkovito reševala in upoštevala prizadevanja zavarovancev, strokovnih služb in drugih družbenih orga-

nov, napori ne bodo obrodili zaželenih rezultatov.

Zdravstvena služba ima pri vseh teh problemih, ki jih obravnavamo v pričujoči analizi, v svojih rokah škarje in platno. Če bo krojila po svoje, potem bodo vsa naša prizadevanja zastonj.

Da so naši člani kolektiva zares še intenzivno zaposleni po delu v tovarni drugje, nam dokazujejo podatki o poškadah izven dela. Ta grupa boleznih je zares zaskrblijoča. Glede števila obolenj se v l. 1961 zvrsti kar na drugo mesto, glede izgube delovnih dni pa na tretje mesto, medtem ko se v drugih podjetjih zvrstijo poškodbe izven dela šele na peto oziroma šesto mesto.

Zato se omenjeni negativni pojavi, če podjetje, strokovne službe, organi upravljanja, itd., niso dovolj pozorni nanje, lahko v taki meri razbohotijo, da močno vplivajo na naraščanje števila obolenj in izgube delovnih dni. Za ilustracijo še tale dva podatka: v LRS je l. 1961 v socialistični obrti znašal odstotek obolenj 5,28, v zasebni obrti pa le 2,70%. Ta primerjava jasno dokazuje, kakšen odnos imajo do vprašanja obolenj in sploh do izgub zaradi njih delavci in drugi čimtelji enega ali drugega sektorja. Zato ta primerjava pač ne zahteva nobenega posebnega komentarja. Poudariti pa moramo pri tem to, da obolenja in izgubo delovnih dni lahko znižajo zlasti tista podjetja, ki imajo obratne ambulante in dobro organizirane kadrovske službe, posebej še službo HTV. Vendar so rezultati dela teh služb odvisni od sodelovanja. To mora biti čim tesnejše. Prav sedaj postaja sodelovanje med obratno ambulanto in ustreznimi strokovnimi službami in družbenimi organi podjetja najbolj aktualno vprašanje sedanjega časa. Nekateri strokovnjaki s področja socialnega zavarovanja domnevajo, da je načelo proste izbire zdravnika in zdravstvene ustanove znatno vplivalo na zvišanje izostankov z dela. Zdravnik, ki ne pozna delovnih pogojev zavarovancev, težko določi bolezenski dopust. Zato bi se moralo uveljaviti načelo, da bi zavarovaneem, katerih podjetja imajo obratne ambulante, mogli na predlog lečečega zdravnika določati bolezenski dopust samo obratni zdravniki. V »SAVI« sicer ni veliko število tistih, ki so si izbrali drugega zdravnika (okoli 70%), so pa le in bi zato ta problem morali posebej proučiti.

Kot je že poudarjeno v komentarjih ob nekaterih tabelah ali grafikoni, vzbujajo posebno pozornost posamezne grupe boleznih zaradi previsokega števila obolenj, izgube delovnih dni in visoke dobe zdravljenja. Poseben problem predstavljajo tudi nekatere kategorije delavcev oziroma bolnikov. V letu 1961 je bilo v podjetju kar 280 kroničnih bolnikov. To šte-

▲ Na vse načine moramo skrbeti, da bo naš mladi rod klen in zdrav

vilo pa se bo spričo visokega števila obolenj zaradi boleznih dihal še lahko povečalo. Znano je namreč, da se zaradi ponavljajočih se influenc, angin, ipd. v številnih primerih pojavlja kronična bronhialna astma. Zato bo treba ta problem temeljito preanalizirati in z ustreznimi ukrepi preprečevati naraščanje kritičnih obolenj, kajti ekonomska škoda zaradi njih je velika. Nič manj važni so zdravstveni problemi delavcev, ki delajo na zdravju škodljivih delovnih mestih. V zadnjem času so se ti problemi zaostriili, zlasti v EE premazovalnica. Nekateri primeri obolenj nas opozarjajo, da bo v tej EE treba storiti določene ukrepe. Ne gre pa samo za premazovalnico, pač pa tudi za druga delovna mesta. To zlasti dokazuje podatek, da od 728 proizvodnih delavcev, kolikor jih je bilo konec lanskega leta v podjetju, dela 390 ali 53,42% v izredno težkih pogojih. Delajo namreč neposredno z bencinom, smukcem, bencolom, v vročini ali na prepihu. Zato bo treba delovna mesta, ki so zdravju škodljiva, ponovno proučiti (tako namreč, kot je to bilo zamišljeno oziroma že začeto v l. 1959). V zvezi s tem bi bilo treba proučiti sistem stalne rotacije ali kroženja delavcev na določenih delovnih mestih, ki so zdravju škodljiva. Rotacija bo, oziroma bi morala biti obvezna za vse prizadele delavce. Urediti pa bi jo bilo treba z internimi predpisi — pravilniki.

Po ugotovitvah kranjske ISKRE in TEKSTILINDUSA postaja vse bolj in bolj pereča in aktualna grupa »moderne« boleznih — nevroza. V letu 1961 se glede izgubljenih delovnih dni v »TEKSTILINDUSU« uvršča le-ta na prvo mesto, v »ISKRI« na drugo, v »SA-

VI« pa na peto mesto. Iz analize zdravstvenega stanja kolektiva »ISKRA« lahko ugotovimo, da se ta obolenja skrivajo pod najrazličnejšimi diagnozami. Morda zaradi tega ni ta »moderna« bolezen v »SAVI« na višjem mestu?

Zdravljenje te bolezni je največkrat simptomatsko. To pa jasno ne zadostuje, saj v bistvu ne ozdravi bolnika, pač pa mu oblaži bolečine. Zato sodoben način zdravljenja te vedno bolj preteče bolezni zahteva povsem drugačen način, kot je bil doslej. Na tem področju se zahteva teamsko ali skupinsko delo, v katero so vključeni tako zdravnik, kot tudi psihater, psiholog, socialni delavec ali po potrebi tudi drugi, predvsem vodilni delavci podjetja. O tem se bo treba posebej pogovoriti, kajti lahko pričakujemo, da se bo ta problematika v bodoče vedno bolj zaostrovala, saj so nevroze odraz sodobnega načina življenja in hitrega tempa vse težjega dela, novih družbeno-ekonomskih odnosov, ki zahtevajo vedno več od delovnih ljudi, itd. Strokovnjaki sodijo, da se v naše ambulante vsak dan zateče od $\frac{1}{3}$ do $\frac{2}{3}$ ljudi s tako boleznijo. Ali smo že kdaj razmišljali o izpadu proizvodnje, o neizvršitvi proizvodnega plana in podobnem zaradi nevroz? Ali smo že kdaj pomislili na medosebne odnose, ki lahko, če so slabi, močno vplivajo na nastanek in razvoj nevroz? Če o tem nismo razmišljali doslej, pa bomo morali v bodoče. Pa ne samo to! Temeljito bomo morali korigirati naše postopke — odnose. Vsi skupaj bomo morali delati tako, da bo vidušje tako v ožjem kakor tudi v širšem kolektivu čimboljše. V tej smeri bo seveda potrebno okrepiti preventivno dejavnost nasploh!

Kaj pa poškodbe na delu in izven dela? Zlasti so zaskrbljujoče zadnje, saj so glede izpada delovnih dni takoj na drugem mestu. Poleg tega pa zdravstvena služba in podjetje prav na ta pojav nimata odločilnega vpliva.

Kaj bo torej treba storiti glede tega? Izdelati bo treba analize in predlagati določene ustrezne ukrepe. Sicer pa ima komisija za prometno vzgojo podjetja pri tem neizmerno veliko vlogo in naloge. Ravno tako komisija za HTV, ljudska tehnika in druge družbeno-politične organizacije!

Nasploh bi se moralo uveljaviti načelo preprečevanja obolenj z razvijanjem preventivne dejavnosti. To bi morala v prvi vrsti v celoti osvojiti zdravstvena služba, obratne ambulante, službe HTV in sploh kadrovske službe, in to dejansko, ne pa samo deklarativno! Preventivno dejavnost zdravstvene službe postavlja na prvi plan tako zvezni kot tudi republiški Zakon o zdravstvenem varstvu, ki sta bila sprejeta leta 1960 oziroma leta 1961. Še posebej pa o tem govori Zakon o obratnih ambulantah

od leta 1955, katerega vsa tista določila, ki niso v nasprotju z novimi predpisi, še danes veljajo.

V praksi pa je s to zadevo drugače. »Obratne ambulante dejansko obstojajo«, je poudaril dr. Lajevec v nekem članku, »kot neki tujek kurativnih ustanov ob tovarniških ograjah.« Prav je sicer, da so obratne ambulante moderno opremljene, da so sposobne nuditi čim kvalitetnejše zdravstveno varstvo prav tistim, ki ustvarjajo največ materialnih dobrin, to so neposredni proizvajalci. O tem govorita tudi omenjena zakona o zdravstvenem varstvu, vendar bi v programu morala biti na prvem mestu preventivna dejavnost, t. j. dejavnost, ki je v vsej svoji širini usmerjena v preprečevanje obolenj, obratnih nezgod, itd. Torej dejavnost, ki odkriva vzroke za obolenja, za določene pojave bolezenskih stanj delavcev, ipd. Dejavnost, ki te vzroke analizira in na podlagi tega predlaga ustrezne ukrepe, mora biti pri tem zelo ažurna. Ukrepi morajo biti sprejeti ob pravem času; biti morajo učinkoviti. Vse to bo neizprosno zahteval nov položaj podjetja, ki ga bo ustvaril novi sistem socialnega in zdravstvenega zavarovanja. Zato bodo določeni ukrepi potrebni in čeravno bo ob njih delo določenih strokovnih služb težko in krčevito. Vendar bo moralo biti izvršeno brezkompromisno in dosledno. Iz tega jasno izhaja, da se bodo morale vse ustrezne strokovne službe pri skupnem delu čimbolj združiti, kajti le s skupnimi napori lahko pričakujemo zaželjene rezultate. To prav gotovo velja za zdravstveno službo naše obratne ambulante, ki se bo morala tako rekoč popolnoma vključiti s podjetjem. To ni potrebno samo zaradi že omenjenih vzrokov, pač pa tudi zaradi medicine dela, ki bo lahko kot znanstvena disciplina postala osiromašena, če se ne bodo zdravstveni delavci obratnih ambulant vključevali v problematiko pogojev dela, v nove tehnološke procese, v proučevanje fizioloških problemov, ki nastajajo z novimi pogoji in načini dela in proizvodnje.

V zvezi s tem bi bilo potrebno izdelovati analize o prilagajanju delavcev na novih delovnih mestih, zlasti za novosprejetje. Proučiti bi bilo potrebno zdravniške preglede ob nastopu na delo, sistematične preglede itd. Proučiti bi bilo treba vpliv rekreacije in oddiha na zdravstveno stanje kolektiva. Prav tako tudi družbeno prehrano, skrajšanje delovnega časa, itd.

V kolikor tega dela ne bodo zmogli strokovni delavci obratne ambulante in kadrovske službe, bi lahko za določene analize pridobili zunanje zavode, kot je n. pr. Okrajni zavod za zdravstveno varstvo ipd.

Iz tega lahko zaključimo

Kljub temu, da je analiza o pričujoči problematiki dokaj obširna in kljub komentarju, s katerim smo skušali čimbolj osvetliti vse najpomembnejše obravnavane pojave, podatke in probleme, je potrebnih še nekaj najvažnejših zaključkov, in sicer:

1. Ni dvoma, da je pričujoča problematika precej obširna in kompleksna. Kot taka je za podrobno analizo zahtevala maksimum naporov. To še predvsem zato, ker s tega področja ni bilo mogoče dobiti ustreznih podatkov oziroma izkušenj; vsaj takih ne, ki bi veljale za gospodarske organizacije. Največ težav pa je povzročilo zbiranje gradiva in podatkov.

2. Pri poglobljenem delu okrog pričujoče analize smo se lahko prepričali, da je bila problematika na tem področju doslej zelo zapostavljena, oziroma neobdelana, kar še zlasti velja za naše podjetje. Hkrati pa smo prišli tudi do spoznanja, da je do sprejetja določenih ustreznih ukrepov, s katerimi bi bilo mogoče uspešno rešiti številne pereče probleme na tem področju, možno priti samo na podlagi zares temeljite analize konkretnega stanja. Drugače povedano: do načina za reševanje problemov je možno priti samo, če se izdela konfrontacijo (primerjavo) med teorijo in prakso, oziroma med zakonskimi odločbami ter družbenimi in pravnimi normami na eni strani in konkretnimi razmerami v podjetju, komuni itd., na drugi strani.

3. Pričujoča analiza je prepričljiv dokaz, kako pravilna je bila naša odločitev o obravnavi te problematike. To še posebej, ker pomeni v bistvu začetek uresničevanja določb Priporočila Ljudske skupščine LRS, ki ga je le-ta sprejela na svojem julijemskem zasedanju letos in ki se med drugim nanaša na to, da morajo gospodarske organizacije čimprej proučiti pričujočo problematiko in sprejeti ustrezne ukrepe, s katerimi bi zagotovili večjo varčnost s sredstvi socialnega in zdravstvenega zavarovanja in zmanjšanje izostankov z dela zaradi bolezni.

4. Z analizo je bilo možno določiti tudi vlogo nekaterih strokovnih služb pri reševanju obstoječih in nakazanih problemov. Sedaj ne bo več dvomov v to, da je nujno potrebna popolna integracija zdravstvene službe obratne ambulante s podjetjem; da je potrebno tesno in kontinuirano sodelovanje s strokovnimi službami podjetja, predvsem s kadrovskega; da je preventiva osnovna in primarna, ne pa sekundarna dejavnost itd. V novih pogojih socialnega in zdravstvenega zavarovanja bo po-

leg vloge zavarovancev, organov upravljanja in družbenih organizacij, vloga teh služb predvsem v borbi za znižanje števila obolenj in izgub delovnih dni zaradi bolezni, odločilnega pomena. Zato je potrebno storiti vse, da bi se to tudi v praksi uresničilo; če drugače ne, pa s kadrovskimi ukrepi.

5. Če dinamiko nekaterih podatkov o obolenjih, izgubah delovnih dni, o izdatkih za soc. zavarovanje, zdravstveno preventivo, za HTV itd., našega podjetja primerjamo z dinamiko podatkov po teh elementih z nekaterimi drugimi podjetji, ali z občinskimi in republičkim povprečjem, potem lahko ugotovimo, da ima (razen malenkostne izjeme v I. polletju letos) stalno tendenco naraščanja. To dejstvo pa je zlasti glede na trenutne gospodarske težave podjetja zelo zaskrbljujoče, kajti kolektivu grozi, da bo moral plačevati izredne prispevke za socialno in zdravstveno zavarovanje iz svojih čistih osebnih dohodkov. In prav zato bo treba storiti vse, da se kolektiv tej nevarnosti pravočasno izogne. Možnost za to pa nam daje reforma socialnega zavarovanja, ki vso obravnavano problematiko približuje neposredno tistim, ki so zato najbolj zainteresirani. To pa so zavarovanci sami in organi upravljanja. Na podlagi pričujoče analize pa bo te cilje možno tudi v celoti doseči.

6. Pričujoča analiza (s prilogami) bo za vse tiste, ki so si hoteli svoje znanje s tega področja izpopolniti, kakor tudi za tiste, ki to morajo storiti zaradi svojega poklicnega dela, služila kot priročnik. To je bil poleg drugega tudi naš namen.

7. Osnovni cilj tega materiala pa je:

Omogočiti kolektivu (posebej še ekonomskim enotam), organom upravljanja in družbeno-političnim organizacijam objektivno razpravo o obravnavani problematiki, seznaniti jih z novostmi sprejetih predpisov in konkretno situacijo v podjetju na tem področju in na ta način omogočiti sprejetje najustrežnejših ukrepov, na podlagi katerih bi bilo možno učinkovito reševati vse obstoječe, kakor tudi porajajoče se probleme s tega področja. Poleg tega pa še, da bo ta analiza temeljna podlaga za izdelavo drugih analiz, ki bodo morale nujno slediti.

Takšni so pa naši predlogi

Na podlagi izčrpane analize in ugotovitev je za uspešno reševanje naših perečih problemov, nakazanih v pričujoči analizi, potrebno sprejeti predvsem naslednje ukrepe:

● Proučiti vzroke najčešćih obolenj, predvsem bolezni dihal, po-

škodb pri delu in izven dela, kroničnih obolenj, živčnih bolezni oziroma nevroz in nato izdelati ustrezne predloge za zmanjšanje števila obolenj in izgub delovnih dni. Vključiti se je treba tudi v akcijo cepljenja proti influenci, takoj ko se bo le-ta pričela.

● Proučiti vzroke najčešćih obolenj in izgub delovnih dni v tistih EE, v katerih ti pojavi odstopajo od tovarniškega povprečja in ustrezno ukrepati za zmanjšanje obolenj in izostankov z dela.

● Proučiti sistematske preglede delavcev, posebej še posameznih kategorij delavcev, kot so: borci NOB oziroma interniranci, žene, mladi delavci in gojenci Gumarške šole, »vozači«, t. j. tisti, ki se vozijo na delo in z dela, starejši iznemogli člani kolektiva itd. Na osnovi analize ugotoviti učinek sistematskih pregledov in izdelati predloge za izboljšanje stanja. Prav tako proučiti vprašanje prilagoditve delavcev, predvsem tistih, ki so bili na novo sprejeti.

● Proučiti vsa tista delovna mesta, katerih pogoji dela na kakršen koli način vplivajo na zdravstveno stanje delavcev. V zvezi s tem izdelati učinkovit sistem obvezne rotacije delavcev. Te probleme je treba še posebej proučiti v EE premazovalnica, v kateri so se zdravstveni problemi delavcev tako zaostriili, da zahtevajo takojšnjo rešitev. Sistem rotacije bo treba predvideti oziroma upoštevati v pravilniku o higiensko-tehničnih in varnostnih ukrepih pri delu ali pa v drugih ustreznih internih predpisih.

● Proučiti zdravstveno stanje oziroma vprašanje izostankov z dela tistih delavcev podjetja, ki imajo svojo obdelovalno zemljo in jo po delu v tovarni tudi obdelujejo.

● Proučiti zdravstveno stanje, vprašanje izostankov z dela zaradi bolezni tistih članov kolektiva, ki so često podvrženi alkoholizmu. Na osnovi analize izdelati predloge za zmanjšanje števila teh primerov in negativnih posledic tega velikega socialnega zla.

● Proučiti vpliv slabih medosebnih odnosov v kolektivu na nastanek in razvoj nevroz. Na osnovi analize izdelati konkretne predloge za izboljšanje psihološke atmosfere v kolektivu.

● Proučiti predvsem izostanke z dela zaradi bolezni tistih članov kolektiva, ki so izbrali drugega zdravnika in zdravstveno ustanovo, kakor tudi tiste, ki so že pred tem imeli svoje hišne zdravnike. V zvezi s tem je treba uzakoniti načelo, na podlagi katerega bi bolezenske dopuste na predlog lečечеlega zdravnika moral določati obratni zdravnik.

● Proučiti vpliv skrajšanega delovnega časa, ki ga imajo delavci pri vulkanizaciji velloplaščev v EE pnevmatikarna I, na zdravstveno stanje in na produktivnost dela.

● Proučiti vpliv smotrnega iz-

koriščanja oddiha in rekreacije, posebej še vpliva letnega oddiha na zdravstveno stanje članov kolektiva in na večjo produktivnost dela.

● Proučiti vpliv družbene prehrane, posebej še toplega obroka na zdravstvenost tanje članov kolektiva in izdelati predloge za izboljšanje prehrane, ki bi imela močnejši vpliv na izboljšanje zdravstvenega stanja kolektiva oziroma na zmanjšanje obolenj na prebavnih organih.

● Proučiti, kakšna je učinkovitost sedanjega premijskega sistema za primer, ko se delavec v enem koledarskem letu ne poškoduje pri delu in izven dela.

● Izdelati in uvesti je treba stimulativni premijski sistem tudi za primer, ko delavec v enem koledarskem letu ne izkoristi nobenega dne bolezenskega dopusta.

● Proučiti vprašanje uvedbe laične kontrolne službe bolnikov na domu. To službo bi lahko izvrševal za to posebno nastavljeni kontrolor, katerega delovno mesto bi lahko bilo v okviru EE kadrovskih služb; kontrolno službo pa bi lahko izvajali tudi določeni sodelavci ustreznih strokovnih služb, razen seveda sodelavec zdravstvene službe. Kontrolno službo pa bi za podjetje lahko izvajala laična kontrolna služba, ki jo bo ustanovil Občinski ljudski odbor Kranj. Le-ta nam je pred kratkim poslal tozadevno priporočilo. Naša naloga bi sedaj bila, odločiti se za to službo in nato skleniti z njo ustrezno pogodbo. Iz omenjenega dopisa je razvidno, da bi bili stroški za izvajanje te službe minimalni.

● Da bi kolektivi EE s sredstvi socialnega zavarovanja čimbolj varčevali, je treba proučiti vprašanje morebitne decentralizacije sredstev za nadomestilo OD, za zdravstveno preventivo, HTV, itd. po EE. V zvezi s tem je treba med drugim proučiti tudi vprašanje pozavarovanja, ki bi v pogojih decentralizacije moralo v podjetju obstajati.

● Čimprej doseči tesnejše sodelovanje tudi z Okrajnim zavodom za socialno zavarovanje Kranj (kasneje pa tudi s komunalnim zavodom za socialno zavarovanje), da bi na ta način lahko uspešno odpravili številne probleme, ki sedaj obstajajo in celo vplivajo na porast bolezenskih izostankov, izgube delovnih dni, itd. Pri tem imamo v mislih predvsem neučinkovitost Invalidske komisije, ki mnogokrat precej dolgo zavlačuje z obravnavo posameznih bolnikov. Morda bi take probleme lahko odpravili tudi sami, seveda če bi bili pri tem bolj elastični. Z drugimi besedami bi lahko bolnike z lažjimi obolenji zaposlili na ustreznih delovnih mestih vselej, kadar čakajo na obravnavo omenjene komisije.

Pri vprašanju sodelovanja z Zavodom za socialno zavarovanje

pa ne gre podedenjevati izmenjave najrazličnejših izkušenj, statističnih poročil, analiz, itd. Prav zaradi slabega sodelovanja v pričujoči analizi namreč nismo mogli uporabiti podatkov o tem, koliko bi po novih predpisih o financiranju socialnega zavarovanja, podjetje moralo dobiti sredstev, s katerimi bo krilo novo nastale obveznosti.

● Zagotoviti bi bilo treba, da organi delavskega upravljanja, vodilni delavci podjetja, kakor tudi strokovne službe lahko dobijo ob vsakem trenutku na vpogled podatke in pokazatelje o zdravstvenem stanju kolektiva, o številu obolenj, o izgubah delovnih dni zaradi bolezni, itd. Jasno je, da bi take podatke oziroma analize morala vedno imeti pripravljene zdravstvena služba obratne ambulante, ki bi na zahtevo omenjenih činiteljev le-te morala tudi dostaviti. Odločno premalo je namreč samo polletna in letna analiza zdravstvenega stanja kolektiva, ki ju obratna ambulanta v obliki polletnih oziroma letnih poročil s precejšnjimi zakasnitvami dostavlja organom upravljanja podjetja.

Organi delavskega upravljanja, družbeno politične organizacije in ustrezne strokovne službe v pogojih novega sistema socialnega zavarovanja, pa tudi ves kolektiv, bi morali stalno bdeti nad tem, kako se sprejeti sklepi in ukrepi izvajajo v življenju. Na vsak negativen pojav bi morali hitro in odločno reagirati. Samo na ta način lahko pričakujemo, da se bodo že sprejeti sklepi skupščine kolektiva, kakor tudi tisti, ki bodo na podlagi te analize sprejeti, uspešno in dosledno izvajali.

● Glede na to, da nalagajo novi predpisi s področja zdravstvenega in socialnega zavarovanja podjetju velike materialne obveznosti, iz katerih razumljivo izvirajo tudi določena opravila, nikakor ne bi bilo prav ukiniti pooblaščenost službo za socialno zavarovanje oziroma strokovno sodelavko premeštriti drugam. Nasprotno! Novi predpisi s tega področja zahtevajo ravno obratno. To službo bi bilo glede na obstoječo in porajajočo se problematiko treba celo kadrovsko okrepiti, kajti strokovna moč bi se slej ko prej morala ukvarjati tudi s študijskimi oziroma analitičnimi opravili, ne pa samo z administrativno-tehničnimi. Zato bi v novih pogojih bilo treba sprejeti celo ukrep, na podlagi katerega bi določena opravila, kot je obračun nadomestil za OD, itd. prenesli v EE finančnih služb.

● Čimprej in temeljito seznaniti celotni delovni kolektiv z vsebino pričujoče problematike, predvsem pa z novostmi, ki jih prinašajo predpisi o novem sistemu socialnega zavarovanja, o najpomembnejših ugotovitvah te analize, kakor tudi o zaključkih in predlogih, kajti samo tako se bo lahko ko-

lektiv kot celota in kot vsak posameznik uspešno vključil v boj za čim boljše varčevanje s sredstvi za socialno in zdravstveno zavarovanje. Da pa bi ta akcija čim bolj uspela, je nujno potrebno formirati ekipo ljudi iz strokovnih in družbeno-političnih delavcev podjetja, ki bi imela to osnovno nalogo, da bi tolmačila vsebino pričujoče analize v razpravah, ki se bodo odvijale v ekonomskih enotah. Razumljivo je, da bo to akcijo najbolj uspešno pripravil sindikat podjetja. Razprave o tej problematiki pa bodo tudi uspešne, če bomo o tem pravočasno seznanili slehernega člana kolektiva in sicer z objavo tega materiala v tovarniškem časopisu.

● Vse dotlej, dokler se odstotek bolezenskih izostankov in izgub delovnih dni zaradi bolezni ne bo zmanjšal za toliko, da bi bil pod povprečjem, ki ga je določila okrajna skupščina Zavoda za socialno zavarovanje, je med drugim potreben tudi tale ukrep: Zdravnik obratne ambulante ne bi smel določati bolezenskega dopusta vsem tistim bolnikom, ki imajo lažja obolenja in se lahko gibljejo. Za te naj bi veljalo načelo, da v času okrevanja oziroma zdravljenja prihajajo prav tako v tovarno, vendar bi opravljali samo lažja in njim ustrezna opravila ali pa bi ta čas izkoristili npr. za študij Pravilnika o higiensko-tehničnih in varnostnih ukrepih pri delu, pričujoče analize in drugega koristnega gradiva, predvsem s področja zdravstvene vzgoje.

Organi delavskega upravljanja naj resno opozorijo zdravstveno službo obratne ambulante na vse pričujoče probleme, predvsem pa na to, da obratna ambulanta vso svojo dejavnost usmeri v boj za znižanje števila obolenj, izgub delovnih dni in sploh v preventivno dejavnost, vendar vse to ne na račun slabše kvalitete zdravstvenega varstva članov kolektiva.

● V zvezi s pravkar omenjenim predlogom je treba zdravstveni službi obratne ambulante in njenim organom upravljanja, predvsem svetu obratne ambulante, priporočiti, naj še enkrat temeljito preanalizirajo program dela obratne ambulante za leto 1962 in ga uskladijo z ugotovitvami pričujoče analize oziroma potrebami v tej analizi. Na prvo mesto pa bi organi upravljanja, obratne ambulante, morali postaviti preventivno dejavnost, to je dejavnost, ki preprečuje bolezni, ki išče vzroke za bolezni in poškodbe, ki te vzroke analizira in na podlagi tega izdeluje potrebne ustrezne ukrepe za odstranjevanje in reševanje ugotovljenih problemov.

V kolikor zdravstvena služba obratne ambulante ne bi bila kos vsem nakazanim problemom, bi morali ali povečati število zdravstvenih delavcev v tej ustanovi

ali pa angažirati predvsem za proučevanje določenih problemov ustrezne zunanje zavode, kot je npr. Okrajni zavod za zdravstveno varstvo, ipd. Eno je namreč pri vsem tem jasno: stori ti bo treba vse, da bi se kolektiv izognil nevarnosti, ki mu spričo trenutne situacije na tem področju grozi, to pa je plačevanje izrednih pri-

● Zdravstvena služba obratne ambulante bo morala tudi spremeniti svoj način dela oziroma metode dela, če bo hotela uspešno kljubovati vsem zadanim nalogam. Pri tem imamo v mislih predvsem teamsko delo, brez katerega si danes pravzaprav ne moremo zamisliti uspešnega dela katere koli strokovne službe, še manj pa tistih, ki v prvi vrsti obravnavajo človeka in njegove zapletene probleme. Zato je torej tesno sodelovanje obratne ambulante z drugimi ustreznimi strokovnimi službami podjetja, predvsem pa kadrovske službe za njeno uspešno delo odločilnega pomena.

● Ena izmed zelo važnih postavk v programu dela obratne ambulante je vprašanje zdravstvene vzgoje članov kolektiva. Ta dejavnost je predvsem pomembna zato, ker zanjo niso potrebna velika sredstva in je pri nekaterih grupah bolezni nenadomestljiva preventiva. Znano je, da je zdravstvena vzgoja pri preprečevanju poškodb nenadomestljivo cepivo. Zato je res škoda, da se ne nadaljuje v takšnem obsegu, kakršnega je imela prej.

● Okrepiti je treba preventivno dejavnost službe za HTV. Poleg stalnega proučevanja vzrokov poškodb bi ta služba morala v svoj program dela vključiti mnogo več vzgojnega dela, kot ga ima doslej. Pri preprečevanju poškodb izven dela pa ima neizmerno veliko vlogo komisija za varnost v prometu in prometno vzgojo.

● Nadvse pomembno vlogo ima tudi Koordinacijski odbor za odih in rekreacijo pri krepitvi zdravja članov kolektiva. V pro-

● Nenehno je treba težiti k izboljšanju delovnih pogojev, da bi na ta način bilo potrebnih čim manj najrazličnejših zaščitnih sredstev. Izboljšati bi jih bilo treba do take stopnje, da bi lahko npr. popolnoma odpravili preskrbo z mlekom, ki ga dobivajo člani kolektiva in ki se še tretira kot nekakšno zaščitno sredstvo, kar pa najnovejša dognanja na področju HTV popolnoma zavračajo. Ker gre pri nas za precejšnjo količino mleka, ki ga vsak dan potroši določeno število delavcev in ki v materialnih izdatkih predstavlja dokajšnjo postavko, bi bilo treba ta problem iz vidika varčevanja posebej proučiti in po možnosti količino zmanjšati.

● V procesu rekonstrukcije tovarne je treba čimveč pozornosti posvečati tudi ustreznim ureditvam delovnih pogojev.